

[Wilhelm.]

af dette lovforslag, hvad er det så for andre registre med særlig interesse for fremmede magter? Det er muligt, man kan nævne nogle, men så vil jeg sige, at vi sandsynligvis også er utrygge ved at have dem under danske magter. For os at se er der ikke nogen principiel forskel mellem misbrugsmulighederne hos fremmede magter og misbrugsmulighederne hos den danske statsmagt.

§ 16 om, at oplysninger kan videregives fra offentlige registre til private personer og virksomheder, sætter jo i virkeligheden de tavshedsforskrifter, som står i straffelovens § 152 og § 164 b og i tjenestemandsløvens § 10, ud af kraft. Det gør den jo bl. a., fordi man har benyttet dette ret kunstige skel mellem almindelige og specielle tavshedsforskrifter.

Jeg skal blive ved det og bare nævne, at jeg har fundet, at det var et meget vægtigt bidrag, vi allerede har fået. Vi har jo fået visse bilag allerede i retsudvalget om denne sag, selv om den ikke officielt er henlagt til retsudvalget endnu. Bilag nr. 5 fra cand. jur. Oluf Jørgensen – jeg husker ikke, hvor han hører til; Ålborg universitetscenter, tror jeg det var – gennemgår meget grundigt på en 40 sider bare et enkelt aspekt af lovforslag nr. L 97 og kigger på, hvordan retstilstanden hos sociale klienter efter denne lov er, sammenlignet med det gældende, og konkluderer, at der er tale om en forringelse, en svækkelse af retsgarantierne. Jeg synes, at hans konklusion virker veldokumenteret, og jeg synes, det virker rigtigt, når han siger, at det, man har gjort her, er at tilpasse retstilstanden til den tekniske udvikling i stedet for at gøre det modsatte.

Jeg føler mig fristet til at sige til sidst, at jeg kan bekræfte ministerens i dag to gange gentagne udtalelse om, at han med disse forslag er gået til bunds i sagerne. Det, han burde have gjort, var selvfølgelig at gå til bunds med sagerne!

Lis Starcke (DR):

Jeg har ikke været herinde så længe, men det er alligevel gået op for mig, at der er et vist kammeratskab, til trods for bemærkningerne fra den sidste ordfører.

Jeg har faktisk et par sider med bemærkninger og sammenligninger imellem regeringens forslag og vores, men jeg synes, de hører hjemme under udvalgsbehandlingen. Derfor skal

det bare være en kort bemærkning her fra mig, nemlig at jeg takker for det kammeratskab, at man har gjort mig opmærksom på, at jeg har ret til at komme i udvalget, når jeg er ordfører for sådan et forslag. Det glæder jeg mig meget til. Så skal jeg komme med mine bemærkninger dér og ikke spille tingets tid med dette.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

(Lovforslag nr. L 162. Fremsat 15/4 77).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om folkeskolen [af Gerda Møller m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 29. Fremsat 25/3 77).

Forslagene sættes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal ikke knytte nogen bemærkninger til det lovforslag, regeringen har fremsat, det fremgår af fremsættelsen.

Derimod skal jeg knytte nogle bemærkninger til det forslag, som er fremsat af det konservative folkeparti. Dette forslag til folketingsbeslutning kan efter min opfattelse kun betragtes som et udslag af et ønske fra forslagsstillerne om endnu en gang at markere, at det konservative folkeparti ikke var med til at vedtage den nye folkeskolelov, og jeg kan dårlig tro, at forslagsstillerne selv regner med at få et sådant forslag vedtaget.

Ifølge bemærkningerne til forslaget har den

[Undervisningsministeren.]

nye folkeskolelov skabt uro og usikkerhed blandt elever, forældre og lærere, men det er da helt indlysende, at hvis der er noget, som vil være egnet til at skabe uro og usikkerhed i folkeskolen, så vil det være gennemførelsen af en så gennemgribende ændring i loven, som forslaget lægger op til, allerede inden loven har virket et helt skoleår.

Som bekendt blev loven vedtaget på grundlag af et forlig mellem fem partier, og det ligger heri, at ingen af disse kunne få deres ønsker opfyldt i enhver henseende. Jeg mener derfor, at man heller ikke nu kan pille enkelte punkter ud til ændring uden at gribe ind i den balance, loven er udtryk for.

På et enkelt punkt er jeg dog naturligvis enig i forslaget, nemlig med hensyn til spørgsmålet om forøgelse af det maksimale ugentlige timetal for eleverne på 8.-9. klassetrin. Det er nemlig stort set det samme forslag, som vi også har til første behandling nu.

Ønsket om at styrke nogle af de fag, der nævnes i forslaget, kan jeg isoleret betraget nære en vis sympati for, men en række af de forslag, der fremsættes, drejer sig ikke om forhold, der skal reguleres i selve loven, og der er i nogle tilfælde tale om forbedringer på bekostning af andre fag.

Formålet med undervisningen i faget dansk skal således i henhold til loven ligesom for andre fag fastsættes af undervisningsministeren, og timetallet i faget idræt skal ligesom for andre fag fastsættes på undervisningsplanen for den enkelte skole.

Både det sidstnævnte forslag og forslagene om at gøre en række fag obligatoriske på flere klassetrin vil kun kunne gennemføres på bekostning af andre fag. Bortset fra, at faget samtidsorientering efter forslaget skal falde bort, har forslagsstillerne åbenbart ikke følt, at de burde anvise, hvilke fag der samtidig skal svækkes. Specielt med hensyn til faget samtidsorientering vil jeg gerne tilføje, at jeg selv synes, at dette fag er udtryk for en værdifuld videreudvikling for de ældste klassetrin af orienteringsfagene, og jeg vil meget nødig se samtidsorientering forsvinde ud af folkeskolen igen.

Tilbage står spørgsmålet om ændring af folkeskolelovens bestemmelser om kristendomsundervisningen. Der er her tale om et spørgsmål, som blev meget nøje gennemdrøftet forud for vedtagelsen af folkeskoleloven, og jeg synes ikke, at vi i den korte tid, loven har virket, har

fået erfaringer, der giver baggrund for at genoptage denne debat.

Det har nok været lidt af en overraskelse, at 85-90 pct. af eleverne på 8. klassetrin har valgt tysk under den nye lov, men selv om jeg ikke selv er helt uden forståelse for tanken om at gøre tysk obligatorisk, i hvert fald på 7. klassetrin, mener jeg alligevel, at det vil være rimeligere, at eleverne har mulighed for at undlade at vælge tysk, end at lade sproglige indlæringsvanskeligheder være grundlag for dispensation fra at deltage i undervisningen.

Når forslagsstillerne ønsker obligatoriske prøver for alle elever, er der efter min opfattelse tale om et klart tilbageskridt, ikke alene i forhold til den gældende lov, men også i forhold til de regler, der var gældende før denne lovs ikrafttræden. Deltagelse i realksamen som afslutning på undervisningen i realafdelingen er måske nok af eleverne i realafdelingen blevet opfattet som obligatorisk. De kom jo normalt heller ikke i 3. realklasse, hvis de ikke selv ønskede at tage realksamen, men nogen pligt for dem til at deltage i realksamen har ikke eksisteret. I 9.-10. klasserne, der for 9. klassetrins vedkommende omfattede ca. 40 pct. af eleverne, har deltagelse i de afsluttende statskontrollerede prøver ikke af eleverne været opfattet som obligatorisk og heller ikke været det.

Jeg vil ikke benægte, at lovens bestemmelser om, at eleverne går til samme prøve på 9. klassetrin, uanset om de har fulgt grundkursus, udvidet kursus eller ikke-kursusdelt undervisning, har givet nogle problemer, men det var ikke noget, der kom som en overraskelse. Det var vi klar over, da olven blev vedtaget. Jeg mener også, at disse problemer er blevet løst på rimelig måde, bl. a. ved den af ministeriet herom udsendte vejledning. Ordningen er jo et led i det forlig, partierne bag folkeskoleloven nåede frem til, og for mig at se hænger den nøje sammen med, at elevernes valg af fag og niveau allerede i folkeskolen ikke bør få konsekvenser for deres mulighed for fortsat uddannelse efter folkeskolen.

Ved ændringen af folkeskoleloven i 1966 blev det udtrykkeligt fastsat, at eventuel bedømmelse af eleverne på 1.-7. klassetrin skulle ske i ord, og jeg mener ikke, at man fra folketingets eller undervisningsministeriets side bør fastsætte bindende regler om, hvordan og hvor differentieret den faglige bedømmelse af eleverne på disse klassetrin skal udtrykkes. Jeg

[Undervisningsministeren.]

kan derfor heller ikke gå ind for forslaget om en ændring af reglerne om bedømmelse af elevernes arbejdsindsats på 1.-7. klassetrin.

Når jeg til slut kort skal sammenfatte min mening om det fremsatte forslag til folketingsbeslutning, kan jeg sige, at bortset fra forslaget om forøgelse af timetalsloftet for eleverne på de ældste klassetrin, som er indeholdt i det forslag til lov om ændring af folkeskoleloven, som tinget også behandler, er det min opfattelse, at en vedtagelse af forslaget til folketingsbeslutning vil indebære en forringelse af den gældende lov, og jeg kan derfor ikke gå ind for forslaget.

Helle Degn (S):

Socialdemokratiet har med glæde konstateret, at undervisningsministeren har lagt et lovforslag på bordet, der drejer sig om en udvidelse af elevtimetallet for de ældste klassetrin. Vi er af den opfattelse, at timetalsrammen i de ældste klasser gjorde valgmulighederne illusoriske for mange elever, som ville være sikre på ikke at være afskåret fra en eventuel videre boglig uddannelse. Vi har også noteret os, at undervisningsministeren har understreget, at den nye folkeskolelov med denne justering ikke er politisk til fals.

Vi har mærket os, at der har været en del debat om, hvorvidt denne timetalsudvidelse ville medføre forøgede udgifter. Vi er af den opfattelse, at dette afhænger af den kommunale administration af det udvidede tilbud. Det skal forstås på den måde, at mange af de elever, som har afholdt sig fra at vælge de valgfrie fag, vil have mulighed for at tilmelde sig på hold, som i forvejen er oprettet, og som derfor ikke vil medføre forøgede udgifter. Men når det er sagt, skal det også tilføjes, at vi fra socialdemokratiets side vil se velvilligt på spørgsmålet, når vi får set, hvordan de rent faktiske udgifter fordeler sig, altså om den timetalsudvidelse, vi nu indfører, vil medføre øgede udgifter for kommunerne.

Jeg kan på socialdemokratiets vegne give tilsagn om en velvillig og hurtig udvalgsbehandling af dette lovforslag.

Hvad angår forslag nr. B 29, er det med undren, at den socialdemokratiske folketingsgruppe har set, at det konservative folkeparti ønsker at medvirke til at skabe uro og usikkerhed blandt elever, forældre og lærere ud fra snævre interesser for at markere sig politisk.

Nærværende beslutningsforslag går ud på, at der foretages ændringer i folkeskoleloven på lige præcis de punkter, som det konservative folkeparti ikke kunne vinde tilslutning til omkring udarbejdelsen af den nye folkeskolelov. Jeg skal ganske kort karakterisere de enkelte punkter, som er nævnt i beslutningsforslaget.

Angående en styrkelse af fagene dansk, regning, historie, kristendomskundskab og idræt viser den lokale kommunale administration af folkeskoleloven rent faktisk, at netop disse fag er blevet styrket i forhold til den tidligere folkeskolelov. Den styrkelse, som her ønskes, skal åbenbart foregå på bekostning af andre fag, hvilket vi må tage afstand fra. Især vil jeg afvise, at faget historie skal afløse samtidsorientering.

Angående udvidelsen af det ugentlige timetal skal der kun henvises til lovforslag nr. L 162, som vi herefter må forvente at kunne få det konservative folkepartis tilslutning til at gennemføre.

Med hensyn til ønsket om at gøre tysk til et obligatorisk fag på 7.-9. klassetrin mener jeg, at dette må være i modstrid med det, der står i bemærkningerne til forslaget om, at der skal tages hensyn til elevens forskellige interesser osv. Dette mener jeg bedst er tilgodeset i den nugældende folkeskolelov, hvorefter faget tysk er et tilbudsfag.

Hvad angår de afsluttende prøver efter 9. og 10. klassetrin, som det konservative folkeparti ønsker gjort obligatoriske, mener vi, at vi sikrer eleven den størst mulige valgfrihed ved, at eleven selv indstiller sig til eksamen på det niveau, som den pågældende mener at kunne klare, og vi vil gøre opmærksom på, at de aldrig har været obligatoriske; på trods heraf afslutter de fleste elever dog skolegangen med at gå til en prøve.

Hvad angår en faglig bedømmelse på 7. klassetrin og derunder, mener socialdemokratiet, at den enkelte elev får den bedste vurdering af, hvordan han eller hun står, via de forældre-konsultationer eller andre forældre-samarbejdsformer, som i udstrakt grad bliver praktiseret i folkeskolen i dag.

Afslutningsvis skal jeg tydeliggøre, at socialdemokratiet ønsker at medvirke til, at der skabes arbejdsro omkring folkeskolen, sådan at folkeskoleloven kan realiseres i overensstemmelse med de intentioner, der ligger bag den. Socialdemokratiet kan derfor ikke medvirke til

[Helle Degn.]

en mistænkeliggørelse af skolen og lærerne, da en sådan mistænkeliggørelse ikke vil kunne undgå at besværliggøre det daglige arbejde, det samarbejde og den kontakt, som lærerne forsøger at etablere omkring skolen. Eleverne og lærerne har brug for tillid for at kunne udføre arbejdet med gode resultater. Derfor er det også meget vigtigt, at en diskussion om skolens forhold som arbejdsplads formidles på en hæderlig og grundig måde i medierne. Socialdemokratiet må derfor afvise det forslag til folketingsbeslutning, som her er fremsat.

Wissing (FP):

Jeg skal kun udtale mig om undervisningsministerens forslag nr. L 162 om ændring af lov om folkeskolen. Undervisningsministeren har tidligere klart afvist ethvert forsøg på at ændre i den ny folkeskolelov, der blev gennemført i juni 1975; det er derfor glædeligt, at ministeren nu har skiftet standpunkt, og at det er gået op for ministeren, at en justering af loven er nødvendig. Selv om den af undervisningsministeren foreslåede ændring kun er en spæd begyndelse, er det et lille skridt i den rigtige retning, og jeg er så optimistisk, at jeg håber og tror, ministeren også fremover vil medvirke til at ændre på regler i folkeskoleloven, som for både elever, forældre og lærere virker urimelige.

Fremskridtspartiet kan således støtte det foreliggende lovforslag, men håber, at der i folkettingen bliver flertal for, at man helt fjerner timetalloftet. Man vil naturligvis straks henvise til de økonomiske konsekvenser af en sådan ændring, men problemet kan løses ved en omprioritering inden for hele uddannelsessektoren. Bl. a. kan vi foreslå, at man i højere grad tilgodeser folkeskolen på bekostning af midler, der ydes til den kommunale ungdomsskole. Den har jo efterhånden uheldigvis udviklet sig til at være en parallel til folkeskolen. Endvidere bør folkeskolen i højere grad selv administrere de midler, der tildeles den enkelte skole.

Som sagt kan vi støtte forslaget, men vil forsøge at forbedre det gennem udvalgsarbejdet.

Ole Hovmand (FP):

Jeg skal fremlægge fremskridtspartiets synspunkter angående beslutningsforslag nr. B 29. Det er yderst beklageligt at opleve de kaoti-

ske forhold, der eksisterer inden for hele uddannelsessektoren fra folkeskolen til de højere uddannelsesinstitutioner. Man må erkende, at den uddannelsespolitik, der i de sidste år er ført, har været planløs og forfejlet. Den nye folkeskolelov betyder en sænkning af folkeskolens kundskabsmæssige niveau, samtidig med at den mindsker kravene til den enkelte elev både med hensyn til fag, prøver, karakterer og eksamen.

Fremskridtspartiet forudså straks lovens uheldige konsekvenser. Det fremgår tydeligt af de ændringsforslag, vi stillede allerede ved lovforslagets behandling i 1975. Endvidere har loven skabt uro og usikkerhed blandt eleverne, forældrene og lærerne, fordi den ikke lever op til de krav og forventninger, samfundet stiller. Folkeskolen er en af vore største arbejdspladser. På enhver arbejdsplads skal der bestilles noget. Det skal der også i folkeskolen, og derfor er det folkeskolens vigtigste opgave at give eleverne nyttige kundskaber og drage omsorg for, at der stilles krav til eleverne. Det ønsker de selv, hvilket bl. a. tydeligt kom frem ved elevernes aktion for en hævnning af timetalloftet.

Fremskridtspartiet kan gå ind for den ændring af folkeskoleloven, som er skitseret i dette forslag til folketingsbeslutning, idet indholdet svarer til de ændringsforslag, vi i sin tid stillede, men som desværre blev forkastet. Jeg skal blot beklage, at det konservative folkeparti har ønsket at fremsætte dette forslag alene og ikke sammen med to andre partier, som der oprindeligt var indledt et samarbejde med om fælles fremsættelse af et forslag med stort set samme indhold.

De foreslåede ændringer i folkeskoleloven er opdelt i 6 punkter, som vi kan gå ind for. Blot ønsker vi den ændring under punkt 3, at faget tysk gøres obligatorisk fra 5. klassetrin.

Som sagt kan fremskridtspartiet støtte det foreliggende forslag, og vi håber, det i udvalget kan blive behandlet sammen med tilsvarende forslag, der er på vej.

Bertel Haarder (V):

Forslaget om at udvide det tilladte timetal for eleverne ligner til forveksling det skitseforslag, som venstre allerede for 2 måneder siden overlod undervisningsministeren, så det har vores fulde tilslutning.

Vi havde måske foretrukket, at man helt tog loftet væk, altså fjernede grænsen for, hvor

[Bertel Haarder.]

mange timer eleverne kunne få. Derved ville det blive slået fast, at der ikke skabtes nogen ret til noget som helst. Men hvis vi siger eftertrykkeligt nok her, og hvor vi kommer frem, at der altså ikke skabes nogen ret med dette forslag, men at der fjernes en bureaukratisk hindring for, at elever, som gerne vil have det, kan få 32 eller 33 timer, så kan vi klare os med det. Vi tilsiger fuld støtte til dette lovforslag.

Hvad det konservative forslag angår, vil jeg sige, at venstre har ikke fraskrevet sig retten til i kommende år at foreslå eller medvirke til ændringer i folkeskoleloven, og på et enkelt punkt kan vi godt sympatisere med det konservative forslag. Vi er ikke glade for den udformning, ministeren har givet faget samtidsorientering, og vi er samtidig bekymrede for den svage stilling, som faget historie har fået. Vi håber, at udvidelsen af elevernes tilladte timetal vil få flere til at melde sig på historieholdene i 8.-10. klasse, men det vil vi muligvis ikke stille os tilfreds med i kommende år.

Hvad de øvrige forslag angår, vil jeg blot bemærke, at dansk jo er blevet styrket, og at de tre øvrige fag, regning, idræt og kristendoms-kundskab, jo kun kan styrkes, hvis det konservative folkeparti kommer med en stor sæk penge og stiller ændringsforslag til finansloven, eller hvis man vil begrænse andre fag eller forhøje klassekvotienten, men derom får vi jo intet at vide. Det er det mest mangelfulde forslag, jeg længe har set, når det gælder belæringen af forslagens administrative og økonomiske konsekvenser. Der er intet om de økonomiske konsekvenser.

Hvad angår tysk, er vi tilfredse med, at så mange vælger det. Det synes vi er klogt. Vi synes ikke, det er nødvendigt at gøre faget tysk obligatorisk.

Hvad angår forslaget om at gøre prøver obligatoriske, må vi sige nej. Vi synes, man skal kunne undgå at få det stempel, som en dårlig karakter ved en prøve er. Det kan jo være, at en dårlig karakter ikke skyldes dårlig indsats, den kan også skyldes, at evnerne ligger i en anden retning, og derfor vil vi ikke have et obligatorisk stempel på alle, der forlader folkeskolen.

Med hensyn til forslaget om at få en niveaudelt prøve, som svarer til den niveaudelte undervisning dér, hvor man har niveaudeling, vil jeg sige, at det ville vi ikke have særlig

meget imod. Vi kan ligesom ministeren godt se problemerne i det nuværende system. Men på den anden side, hvis denne 9. klasse-prøve nu får en rolle at spille ved optagelsen til gymnasiet, så er der måske alligevel en vis mening i, at den er fælles. De, der ikke har valgt det udvidede pensum, får, takket være den fælles prøve, mulighed for at vise, at de måske kan klare sig lige så godt som eller bedre end nogle, der har valgt det udvidede pensum, og kan måske derigennem også få mulighed for at komme i gymnasiet, hvis de vil.

Angående karakterer i underskolen finder vi, at der er rigeligt med meddelelsesmuligheder, som ordningen er i dag, så forslaget om karaktergivning her kan vi altså heller ikke støtte.

Jeg synes, det vigtigste ved dette forslag er, at det mangler enhver belæring af, hvor pengene skal tages fra. Det er i virkeligheden uinteressant af den grund. Ét er, at vi alle sammen gerne vil have flere timer til alle vore kære fag, noget andet er, at forslag om noget sådant kun har interesse, hvis vi samtidig vurderer omkostningen ved at tilfredsstille et sådant behov. Hvis ikke man får den oplysning, er det i virkeligheden at tale hen i vejret.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne begynde med en beklagelse, som ikke må opfattes som en bebrejdelse, men det er sådan set for sagens behandling beklageligt, at vi ikke på bordet har liggende det lovforslag om ændring i folkeskoleloven, som er på vej, udarbejdet af fremskridtspartiet og centrum-demokraterne, og som på alle væsentlige punkter er identisk med dette beslutningsforslag, men som går videre på et par enkelte punkter. Jeg synes, tinget har krav på at få at vide, at det ikke er noget hemmelighedskræmmeri, der er foregået, men det er en ganske åben forhandling. Centrum-demokraterne tog i eftersommeren sidste år initiativet og inviterede fremskridtspartiet og de konservative til en fælles forhandling. Vi har haft mange møder. Hr. Glistrup, hr. Halvgaard, fru Gerda Møller, det tidligere medlem hr. Arnfast og jeg har brugt mange timer på at arbejde disse ting igennem. Det beslutningsforslag, der i dag ligger fra konservativ side, er et uddrag af de ting, som vi faktisk var enige om som følge af disse forhandlinger, og dermed er naturligvis på forhånd centrum-demokraternes holdning

[Erhard Jakobsen.]

over for disse forslag givet. Det er forslag, som vil blive gentaget i det forslag om ændring af folkeskoleloven, som i løbet af kort tid, når teknikken tillader det, vil foreligge her på folketingets bord.

Jeg skal fremhæve et par ting. Jeg skal fremhæve forslaget om at gøre prøver obligatoriske. Derom var alle tre partier enige, og det er en meget, meget væsentlig ting. Der er meget, der tyder på, at man ikke på tilstrækkelig klar måde godtgør, at børnene har været igennem forskelligt stof. Det lyder for mig helt usandsynligt, når en elev i 1. g påstår, at han aldrig i skolen har haft Danmarkshistorie. Men man kan jo kun skaffe bevis ved, at det gennem prøver er godtgjort, at Danmarkshistorie er noget, der er blevet grundigt behandlet i 3., 4., 5. klasse, eller hvor sådan noget nu naturligt måtte høre hjemme – bl. a. dér, hvor vi andre havde det og derfor ikke behøvede at lære det senere. Prøver er altså ikke indført for at konstatere, om børnene er dygtige eller mindre dygtige, prøverne er en godtgørelse af, at et stof, som vi forudsætter bliver behandlet, også faktisk bliver behandlet. Allerede ud fra dette synspunkt ønsker vi helt at støtte den tanke, som de konservative her er inde på.

Vi deler også fuldstændig opfattelsen af, at faget historie trænger til at blive styrket så meget som muligt, også i de ældste klasser, og der er meget, der tyder på, at det er en ulykkelig ordning, man har fundet på med at trække geografi og historie ud. For det er vel især de fag, det går ud over – biologien skal man jo nok få med, for økologi er jo moderne, og det bruger man biologitimerne til, så det skal man nok få med. Det bliver historien, de reelle historiske facts, det går ud over, og det bliver geografien, det går ud over. Derfor deler vi helt den opfattelse, der gives udtryk for i dette forslag.

Vi støtter også, at man genopretter realksamen. Det er fuldstændig på linje med, hvad vi i udvalget fandt frem til at foreslå efter en grundig behandling. Jeg skal ikke gå dybere ind i det, for der bliver lejlighed til at vende tilbage til det, når forslaget foreligger. Det er indleveret i rette tid, så det kommer altså på folketingets bord.

De konservatives forslag har efter min opfattelse en væsentlig mangel. Man går uden om det, der i hvert fald efter min mening er det helt afgørende her. Det er meget godt at for-

lange en styrkelse af dansk og historie osv., men spørgsmålet er jo: hvad går dansktimerne med? Hvad går historietimerne med? Hvad bruges de til? Hvem bestemmer det? Ja, det ordnes ret tilfældigt, har jeg indtrykket af. Efter de beretninger, man får, må det vist foregå ganske tilfældigt. Jeg ved godt, der er undervisningsplaner – jeg har læst flere af dem – men der står noget visvas. Det vil være vanskeligt at komme til at undervise sådan i en klasse, at det strider imod undervisningsplanerne. Det vil være meget, meget vanskeligt. Der står meget, men der står i virkeligheden ingenting.

Det, vi ønsker, og det kommer frem i vort forslag, det er noget nyt, og det vil vække megen modsigelse, det ved jeg, men det står der altså, og det kommer den offentlige mening til at tage stilling til i de kommende år, for jeg ved da godt, det ikke bliver gennemført nu. Man kommer til at tage stilling til, om det i virkeligheden som nu kan overlades til ministeren f. eks. at ændre karakteren af faget historie. Så vidt jeg kan se ved at sammenligne den gamle ministerielle bekendtgørelse med den nye, så har man ændret karakteren af undervisningen i faget historie. I den nye forekommer ikke noget om, at nogle ting skal indlæres og børnene skal have nogle facts osv.; det står ikke i den nye bekendtgørelse, det stod der noget om i den gamle. Det er noget, der er sket uden om folketinget. Det er bare sket. Jeg kan ikke se, hvor i den nye lov der gives baggrund for at gøre det.

Det er kun et enkelt eksempel på, hvad der kan ske, når folketingets udvalg ikke følger sagen helt op. Folketingets udvalg har – jeg har ikke deltaget i udvalgsarbejdet, men jeg har fået det refereret – brugt meget tid på at sidde og diskutere: hvor mange timer skal der være af det, og hvor mange timer skal der være af det? Hvad skal vi flytte til side for at få plads til det og det? Hvad nytter alt det arbejde og al den indsats, hvis man derefter kan bruge timerne sådan lidt på må og få? F. eks. undervises der i en ting som slumstormning af en moderne ejendom. Det kan gøres i faget dansk, det kan også gøres i faget historie, og jeg kan ikke se, man kan lave stort andet i faget samtidsorientering. Det må jo være som skabt til det tema.

For mig at se svømmer undervisningen på disse områder. Der er ikke fastlagt en række minimumskrav til historieundervisningen, for-

[Erhard Jakobsen.]

delt over forskellige faser – første fase med de mindste klasser, anden fase med de lidt ældre og tredje fase med de ældste. Det må stå i det cirkulære, der sendes ud, og det må stå der sådan, at folketingets udvalg har haft lejlighed til at se det og dermed konstatere, at de direktiver, der gives, er i overensstemmelse med, hvad der var lovgivernes mening, da de brugte lang tid på at fastlægge linjerne.

Jeg ved godt fra diskussionerne, at dette forslag vil møde vældig protest, og derfor er vi kede af – jeg tror, fremskridtspartiets repræsentanter deler min opfattelse – at de konservative så at sige er hoppet af på det punkt, for det anser jeg for at være noget af det allervæsentligste, hvis man vil stramme. Og jeg tvivler ikke om, at det konservative folkeparti ønsker en stramning. Det fremgår tydeligt af de forhandlinger, vi har haft sammen, at man ønsker en stramning.

Vi vil naturligvis stemme for ministerens lovforslag, det ligger næsten i luften. Men vi vil også støtte de bestræbelser, som de konservative her gør sig til talsmand for, og vi vil støtte det endnu mere derved, at der fremkommer et forslag senere, hvor de konservative kan få lejlighed til at støtte de samme ting.

Må jeg komme med et par bemærkninger til ministeren og navnlig til den socialdemokratiske ordfører. Det er jo talemåder, man hører alle steder: nu skal der skabes arbejdsro om skolen. Hvem siger det? Hvad vil det sige, der skal skabes arbejdsro om skolen? Vil det sige, den må ikke diskuteres? Vil det sige, at man ikke må rette al den kritik, man finder grund til at rette, mod ting, der foregår? Gælder det alene skolen, eller gælder det alting? Må der heller ikke diskuteres ting inden for forsvaret mere, fordi der er lavet en ordning? Må der heller ikke diskuteres ting andre steder, fordi der er lavet en ordning for 2 eller 3 år? Hvad er det egentlig for noget snak? Hvad vil det sige, der skal være ro om en ting? Vil det sige, man vil afskære ét eller flere af folketingets partier fra at kritisere på livet løs alt, hvad de finder er forkert? Det er vel meningen med folketingets arbejde. Hvorfor skal specielt folkeskolen være fredet på det punkt? Jeg kan love for, der ikke skal blive fred. Jeg kan love, at hvert eneste misbrug og hver eneste ting, der slår fejl, som jeg hører om, skal blive draget frem. Ikke for at genere lærerne, for det kan jo ikke genere ret mange lærere, at det bli-

ver draget frem. Jeg tror tværtimod, det store flertal af lærerne er godt utilfredse med den måde, det hele kører på – ikke specielt efter den nye skolelov, men den måde, det har kørt på i en årrække – selv om dette ønskes af en vis kreds af pædagoger. Forleden dag var der en skoleinspektør, der sagde: vi kalder dem kraftpædagogerne. Deri ligger, at det er folk, der ikke selv underviser, men som sidder og skriver bøger og alt muligt; og ligesom folk, der ikke selv har børn, ved, hvordan andres børn skal opdrages, så ved disse folk, der ikke selv underviser, nøjagtig, hvordan der skal undervises.

Jeg har den dybeste mistillid til den drejning, som ledende kraftpædagoger har givet folkeskolen gennem de seneste år. Det konservative forslag går i modsat retning. Det forslag, som fremskridtspartiet og vi kommer med, går endnu mere i modsat retning, og jeg håber, at befolkningen mere og mere vil bakke den holdning op. Så er der håb om, at vi kan få en ændring, en hårdt tiltrængt ændring.

Ebba Strange (SF):

Der er vist ikke ret megen tvivl i denne sal om, at det forslag om ændring af folkeskoleloven, som ministeren her lægger på bordet for os, er det nødvendigt at få gennemført. Det er ikke alene eleverne, der har demonstreret herude, det er også Danmarks Lærerforening og forældresammenslutninger, der har opfordret os til at udvide timetallet i de ældste klasser i folkeskolen. Derfor skal det også have tilslutning fra socialistisk folkepartis side.

Jeg har lyst til at knytte en enkelt bemærkning til det. Hr. Bertel Haarder sagde med glæde, at det til forveksling lignede det forslag, han havde lagt på undervisningsministerens bord, og når hr. Bertel Haarder siger det, så hænger det nok sammen med den næstsidste sætning i undervisningsministerens skriftlige fremsættelse, hvor der står, at undervisningsministeren vil følge udviklingen på området for at se, om udviklingen bør føre til en ændring af den vejledende norm for lærerskema-timeforbruget pr. elev i normalklasserne på 8.-10. klassetrin.

Nu er det noget, jeg har diskuteret med hr. Bertel Haarder, så jeg skal ikke referere fra samtalerne, men jeg vil godt have lejlighed til at sige her, at vi må alle sammen se i øjnene, at dette her kan kommunerne ikke gennemføre, uden at det kommer til at koste penge.

[Ebba Strange.]

Vi har fået brev fra Københavns kommune, og vi ved jo i forvejen, at Københavns kommune har meget store udgiftsproblemer at slås med på det sociale og på det uddannelsesmæssige område. Så hvis dette lovforslag ikke kun skal være et lovforslag, som velhaverkommunerne oppe på Nordkysten eller kommuner med lave klassekvotienter i det hele taget tør gå om bord i, så må vi i folketingets uddannelsesudvalg love, at der kommer penge på bordet til opfyldelse af behovene. Ellers får det ikke den funktion, som det skulle have.

Det går igen i fru Gerda Møllers forslag, at timetallet skal udvides, og det skal jeg ikke knytte flere kommentarer til. Men jeg skal knytte et par kommentarer til fru Gerda Møllers og de konservatives forslag i øvrigt. Der er ikke noget af det andet i forslaget, vi fra socialistisk folkepartis side kan give tilslutning til. Fru Gerda Møller skriver i sine bemærkninger til forslaget, at den nye folkeskolelov har skabt uro og usikkerhed blandt elever, forældre og lærere. Jeg kan forsikre fru Gerda Møller om, at så længe fru Gerda Møller og fremskridtspartiet og hr. Erhard Jakobsen bliver ved med at sætte alle de spørgsmålstejn ved de ting, der står i folkeskoleloven, så længe er de i hvert fald ikke med til at skabe ro og sikkerhed omkring folkeskoleloven.

Fru Gerda Møller skriver videre, at et af formålene med forslagene er at gøre skolen til hele folkets skole. Socialistisk folkeparti kæmpede en kamp i forbindelse med folkeskoleforslaget for at gøre skolen til hele folkets skole. Den kamp, vi kæmpede, var et forsøg på at få afskaffet prøverne, et forsøg på at lave en udelt skole, der virkelig kunne være for alle folkets børn og ikke kun for dem, der traditionsmæssigt synes, det er o. k. at gå til prøver, dem, der har et hjem, hvorfra man traditionelt går til eksamener og tager uddannelser. Det lykkedes ikke at få den folkeskolelov, vi gerne ville have haft, men det lykkedes i hvert fald at gøre prøverne frivillige, og det er helt givet, at vi ikke går med til at gøre prøver obligatoriske.

Jeg skal ikke tage hul på den debat, vi kommer til ved det næste forslag, hvor jeg skal knytte nogle kommentarer både til spørgsmålet om prøver som optagelseskriterium til gymnasiet og til spørgsmålet om latin som fag i folkeskolen, men jeg skal alligevel nok sige her,

fordi det hænger sammen med udvidelsen af timetallet, at den omstændighed, at man opretholder latin som adgangsbetingelse til gymnasiet, er jo en af de årsager, der har været til, at vi bliver nødt til at forhøje timetallet.

Fru Gerda Møller vil endvidere have styrket fagene dansk, regning, historie, kristendoms-kundskab og idræt. Her kan jeg sådan set slutte mig til hr. Bertel Haarder. Bortset fra, at samtidsorientering skal udgå, får vi ikke noget at vide om, hvad der skal udgå for at skabe plads til den styrkelse af visse fag, som de konservative ønsker med dette forslag. Endvidere skal faget tysk gøres obligatorisk.

Vi kan ikke medvirke til dette forslags gennemførelse, og vi mener, at den argumentation, der anvendes, vender op og ned på problemerne. Fru Gerda Møller skriver f. eks., at da helt op til 90-95 pct. af eleverne i forvejen vælger faget, så kan man lige så godt gøre det obligatorisk. Nej, det kan man ikke, for hvis vi ønsker - og det gør vi i socialistisk folkeparti - en enhedsskole gennemført, en folket skole gennemført, så er det urimeligt at belaste alle eleverne med et krav om to fremmede sprog. Samtidig vil fru Gerda Møller have dansk styrket. For mange elever er det såmænd svært nok at blive dygtige nok til deres eget modersmål. Hvis de derudover skal lære et fremmedsprog, så er der nogle af eleverne, der får nok at lave. Men det fremgår også helt klart af det forslag, der ligger, at det, fru Gerda Møller ønsker at få genindført, er den delte skole. Det er mellemskoleeksamen, det er realeksamen. Det er et tilbageskridt, ikke bare til den folkeskolelov, vi havde før, som undervisningsministeren påpegede, men til en endnu mere restriktiv lovgivning, en skole, der i endnu højere grad er domineret af de børn, der har særlige boglige evner, af de forældre, af de mennesker, der tror - for det må de tro, siden de bliver ved med at fremføre det også fra denne talerstol - at børnene bliver bedst udrustede, hvis det, de bliver udrustet med, er en mængde paratviden, som de kan lire af ved en eller anden prøve. Jeg kan love hr. Erhard Jakobsen og fru Gerda Møller, at masser af de unge mennesker, jeg møder i dag, har en meget dybere historisk indsigt end den, jeg nogen sinde fik, selv om jeg kunne kongerækkerne udenad og havde lært en hel masse årstal, som jeg kunne slynge fra mig ved eksamensbordet, men som jeg har glemt senere hen.

[Ebba Strange.]

Den historiske forståelse, forståelsen af, hvordan vi er afhængige af vores historie, den blev vi ikke bibragt bedre i min skoletid end børnene i dag – ikke de børn, jeg kender, i hvert fald. Men det kan selvfølgelig være, vi har forskellige skoleerfaringer på det område.

Freddy Madsen (DKP):

Hvad angår ministerens forslag, så er det fejlagtigt at tro, at der igennem den foreslåede timetalsudvidelse bliver skabt forudsætninger for at klare alle de vanskeligheder, som snart et års praktisering af den nye folkeskolelov har vist at der er. En udvidelse af time-tallet kan alene yde et bidrag til at lette situationen, således at lovens erklærede målsætning, at medvirke til den enkelte elevs alsidige udvikling, på visse områder bedre kan opfyldes.

En omfattende oprensning af problemerne vil næppe være på sin plads her, derfor skal jeg kun nævne et par enkelte punkter, der har speciel betydning for dette forslag. I en artikelserie i lærernes fagblad Folkeskolen har en række lærere gjort rede for deres problemer, og fællesnævneren er, at forventningerne til loven ikke kan opfyldes, så længe timetallet ikke udvides, så længe lærernes videreuddannelsesmuligheder begrænses, og så længe de snævre økonomiske rammer er gældende. Vi må derfor endnu en gang henvise til de ændringsforslag, vi stillede i forbindelse med lovens behandling. En klassekvotient på 22, som er grundlaget for beregning af bloktilskuddet, er fortsat for høj, og lærerskematimeforbruget er alt for lavt.

Det her foreliggende lovforslag er et resultat af den aktivitet, som er udfoldet af lærere, elever og forældre og også af en række kommuner. Da det efterhånden er sjældent, at regeringen lytter til de ønsker, der kommer udefra, er det jo i sig selv noget positivt.

Det står klart, at elever, der har bundet sig til tysk og latin for at kunne søge optagelse på gymnasiets sproglige linje, med dette forslag også får mulighed for at melde sig på valgholdene i historie, geografi, biologi, eller hvad de måtte ønske sig af mere praktiske fag som f. eks. motorlære og arbejdskendskab. Disse ting vil vi naturligvis støtte, men vi må samtidig konstatere, at forslaget i første række vil forbedre forholdet for dem, man kan kalde for eliteeleverne. Dernæst, at det ikke må koste en krone mere i bloktilskud fra statens side, og at alt for meget derfor fortsat vil komme til at af-

hænge af kommunernes indsats. Folketinget vil som sædvanlig ikke sørge for den økonomiske ramme, som er nødvendig for, at loven kan fungere efter sit erklærede formål.

I forbindelse med finanslovdebatten stillede vi forslag om udvidelse af beløbet til folkeskolen, men uden resultat. En ændring af loven søges nu ført igennem, samtidig med at udgiftsforøgelse søges undgået. Det er endnu ikke lykkedes for fysikken at forene ild og vand, men det er efterhånden tæt på, at folkettinget ophæver tyngdeloven. Undervisningsministerens økonomiske kontor understreger dette forhold ved at pege på, at:

» ... det ganske afhænger af de enkelte skolars og kommuners dispositioner, om ændringen ... vil medføre øgede offentlige udgifter.«

Konsulenten slutter af:

»Såfremt man opretholder de nugældende vejledende normer for lærerskematimeforbrug pr. elev på de tre klassetrin, vil kommunerne være tilskyndet til at administrere de nye bestemmelser på en sådan måde, at udgiftsforøgelse undgås.«

Den slutning, som man må drage, er, at akkurat som loven af juni 1975 var en sparelov, så er denne lovændring også præget af, at man tager dette sparehensyn.

Hvad det første forhold, favoriseringen af eliteeleverne, angår, kan der ved udvidelse af maksimumsgrænserne opstå et endnu større svælg imellem de elever, der udnytter det maksimale tilbud, og dem, der ikke gør det. Forskellen øges fra de nuværende 8 timer til 12 timer egentlig, og det vil faktisk sige et halvt års ekstralundervisning pr. år. Skal udvidelsen af timetallet føres igennem på en forsvarlig måde, må der altså ske en tilsvarende udvidelse af det obligatoriske minimumstal. Det synes derfor rimeligt, at det obligatoriske timetal hæves fra 22 til f. eks. 28. I 28 timer kunne da ud over de gældende obligatoriske fag indholdes tysk og arbejdskendskab, hvilket også ville betyde, at åbningen over for samfundet, som var et af folkeskolelovens hovedsigter, kunne sættes i system, og at i det mindste ét praktisk orienteret fag blev gjort obligatorisk på de ældste klassetrin. Dette ville endvidere lette presset på danskundervisningen, hvortil en stor del af uddannelses- og erhvervsorienteringen nu er henlagt.

Endelig må det sikres, at kommunerne ikke er i stand til at lægge sig på et minimumstal, der gør forskellen på skolegang i såkaldt rige

[Freddy Madsen.]

og såkaldt fattige kommuner for overvældende. At det samtidig vil styrke udviklingen i folkeskolen og medvirke til at indfri den nye lovs intentioner, gør kun sagen så meget mere væsentlig.

Jeg vil gerne til slut understrege, at det, det drejer sig om, er, at man også ofrer de nødvendige midler, og det kan måske hjælpe lidt, at den miniregering, vi har her i landet, som hedder Kommunernes Landsforening, har udtalt sig meget klart om, at det er nødvendigt.

Det forslag, som er fremsat af de konservative, har reelt til hensigt at genindføre reallinjen og realeksamen, og det er vi naturligvis modstandere af. Ganske vist indeholder forslaget nogle punkter af umiddelbart positiv interesse, som vi principielt kan støtte, bl. a. gælder det som sagt forslaget om at gøre faget tysk obligatorisk, fordi det er en betingelse for adgang til gymnasiet. Desuden forslås det at styrke fagene dansk, historie og idræt. Men vi har ganske anderledes vanskeligt ved at forestille os, at dette kan harmonere med en udvikling af kristendomsundervisningen og med en fastholdelse af det nugældende obligatoriske timetal.

Forslaget tilgodeser fremfor noget de allerede privilegerede, og det minder i den henseende på nogle punkter om undervisningsministerens forslag.

Vi er enige med forslagsstillerne om, at den nuværende prøveordning med samme prøve på to forskellige kurser, et grundkursus og et udvidet kursus, således som det praktiseres i fagene engelsk, matematik, regning, tysk og fysik, de tre første på 8. og 9. klassetrin, sidstnævnte på 9. og 10. klassetrin, er uden logik. Men vi er i modsætning til forslagsstillerne af den opfattelse, at dette problem skal løses ved at afskaffe niveaudelingen og kursusdelt undervisning, netop ikke ved at forstærke denne. Vi tror i øvrigt, at prøverne på dette plan i det hele taget er med til at forstærke det sorteringssystem, som netop dette forslag vil forstærke på væsentlige områder, og derfor må vi afvise dette forslag.

Svend Haugaard (RV):

Det radikale venstre kan tilslutte sig lovforslag nr. L 162 om folkeskolen. Vi er enige i, at de ældste klasser kan have behov for at bryde loftet på de 30 timer, og det gælder da især, hvor man har valgt tysk, som de fleste meget

fornuftigt gør. Så bliver der for snæver mulighed for valgfri fag derudover, og det går ud over de praktiske og musiske fag og forskelligt andet. Der er forskel på lyst og evner, og vi mener, det er godt med denne ekstra mulighed for dem, der kan magte det.

På den anden side er vi også opmærksomme på problemet med hensyn til kommunens udgifter, og at det i forbindelse med øget lærer-timeforbrug kan blive nødvendigt senere at se på refusionsreglerne.

Beslutningsforslag nr. B 29 om ændring af folkeskoleloven kan vi derimod ikke tilslutte os. Jeg er stort set enig i den argumentation, hr. Bertel Haarder fremførte mod forslaget, og skal derfor spare tid ved ikke at gentage. Vi ser naturligvis gerne, at de nævnte fag og andre fag styrkes, hvor det er muligt, men netop derfor har vi givet tilslutning til ministerens forslag om forøgelse af timetallet op til 34 for de ældste klasser.

Jeg vil i øvrigt gerne pege på, at med den vejledende timeplan, som man jo lokalt er i stand til at ændre lidt, skulle der være mulighed for også at tilgodese idrætten.

Derudover mener vi ikke at det er rigtigt at foretage en ændring af den meget nye folkeskolelov. Den har virket så kort tid, at den skal have lov til at blive indkørt, og jeg er enig med dem, der har sagt, at nu bør skolen have tid til indkøringen, have tid til at finde den rette form efter den nye lov. Skolen bør ikke blive alt for urolig over, at hr. Erhard Jakobsen stadig lover uro; skuddene er så langt over målet, at der ikke skulle være nogen væsentlig fare derved.

De påståede uheldige forhold i forbindelse med den nye folkeskolelov kan ikke være denne lovs skyld, dertil har den virket for kort tid. Jeg synes, man burde holde op med at lave så meget politik på folkeskolen. Jeg ved ikke, om det, man ønsker fra CDs side, er centralisering, men det fremgik jo ganske tydeligt før, at man ønsker et fast, stærkt styre inde fra ministeriet, mens de lokale skolenævne bliver sat ud af spillet. Det er altså den politik, man går ind for. Jeg synes, det er rimeligt, at man lokalt har en demokratisk mulighed for at gøre sin indflydelse gældende, at man har lov til at forme den lokale skole noget efter forældrenes indstilling og forældrenes ønske; den frihed skal de beholde. Jeg er ganske uenig med hr. Erhard Jakobsen i denne form for centralisering.

[Svend Haugaard.]

Jeg mener, jeg hørte hr. Erhard Jakobsen sige noget i retning af, at folk, der ikke selv underviser, mener at vide alt om undervisning. Det skal nok passe – ikke mindst for hr. Erhard Jakobsens vedkommende. (*Erhard Jakobsen*: Jeg har da undervist!) Det er vist længe siden. I hvert tilfælde er det sådan, at skolen i det store og hele, hvis den får ro til det, kan køre dette igennem på baggrund af den skolelov, vi har, og vi er ikke tilhængere af, at vi så hurtigt efter, at vi har fået en ny folkeskolelov, skal ind på at foretage gennemgribende ændringer.

Vi må altså fra radikal side afvise det konservative forslag.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan fuldt ud tilslutte sig det af undervisningsministeren fremsatte lovforslag om en øgning af timetallene for folkeskolen.

Principielt er vi af den opfattelse, at en lov må have en vis tid at virke i, før man kan vurdere dens funktion og eventuelt skrider til ændring af loven. Men er der sket fejl, eller er der mangler ved en lov, så må folketingsretten have en forpligtelse til at rette disse fejl og rette disse mangler.

Det, der sker her, er efter vor opfattelse, at man nu retter en af fejlene ved folkeskoleloven. Ministeren skal have tak for, at hun imødekommer et ønske fra flere af forligspartierne om at få denne ændring gennemført. Også tak, fordi man tog initiativet fra ministerens side til at forene forligspartierne om denne ændring. Det er en kendsgerning, at aftalen om ændringen her forelå forud for demonstrationen på slotspladsen herude. Det er måske en god konstatering, også for at man ikke skal gøre sig skyldig i en misforståelse angående sådanne demonstrationers indflydelse på lovgivningen her på stedet. Det betyder ikke, at vi ikke med stor tilfredshed hilser den interesse fra elevernes side, der har været for at forøge timetallet, det må give os det indtryk, at eleverne har forstået dette, at så god og så omfangsrig en uddannelse i folkeskolen de kan få, er den bedste investering, vi fra samfundets side kan yde over for de unge. Derfor er jeg også meget glad for den interesse, der har været.

Men det kan ikke skjules, at såfremt vi ikke skal forringe folkeskoleloven på andre områder,

så vil dette her koste penge. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, hvordan man fra ministerens side vil stille sig til eventuelt at ændre på størrelsen af bloktilskuddene til kommunerne, såfremt man fra disse kommuner i løbet af et stykke tid, et par år måske, kan konstatere, at dette lovforslag har ført til forøgede udgifter.

Kristeligt folkeparti har accepteret, som der står i ministerens bemærkninger, at vi i forbindelse med dette lovforslag ikke foretager andre ændringer af folkeskoleloven end den med timetallet. Det betyder ikke, at vi har forpligtet os til ikke at arbejde for at få rettet endnu flere fejl eller mangler, såfremt vi mener, de er der. Vi vil fortsat arbejde for at få så god en folkeskolelov som overhovedet muligt.

I bemærkningerne til det konservative forslag står der:

»Den nye folkeskolelov har skabt uro og usikkerhed blandt elever, forældre og lærere, fordi den på en række fundamentale områder ikke lever op til de forventninger og krav, som flertallet af forældre stiller – og som hele samfundet stiller.«

Man konkluderer på den baggrund, at formålet med forslaget er at gøre folkeskolen til hele folkets skole, som forældrene kan have tillid til, og som tager hensyn til elevernes forskellige interesser, anlæg og evner. Jeg vil erklære mig fuldstændig enig i denne formålsformulering for folkeskolen. Det er en af de opgaver, vi skal søge gennemført, og hvis vi opdager, at den nuværende skolelov ikke kan tilgodese dette, så må den ændres, og så må vi arbejde for at få den ændret.

Kristeligt folkeparti har taget medansvar for den nuværende folkeskolelov. Det vedstår vi. Vi gjorde det først og fremmest for at hindre den lemlæstelse af faget kristendomskundskab, der i forslaget var lagt op til, men vi må nok erkende, at der i visse kredse stadig er uro og usikkerhed om, hvorvidt folkeskolen, der nu er skabt på baggrund af den nye folkeskolelov, kan leve op til de krav, der må stilles til en folkeskole.

Denne uro kan jo skyldes mangler ved loven, og det er her, vi må være særdeles vågne. Den kan også skyldes, at der ligesom har været en tendens fra visse kredse, også fra visse politiske partier, til at så mistillid til den nuværende folkeskolelov.

Det skal klart siges, at folkeskoleloven ikke

[Chr. Christensen.]

opfyldte alle de ønsker, kristeligt folkeparti havde med hensyn til en folkeskolelov. Der var mange ting, der skulle ændres, der var fag, der skulle have haft en betydelig bedre placering. Det ligger jo i det konservative forslag her. Det er den samme tankegang, der gør sig gældende. Jeg tænker ikke mindst på styrelsen af faget dansk, som der efter vor opfattelse burde undervises i på to niveauer, og styrkelsen af idrætten, som vi i høj grad trænger til, men jeg skal også erkende, at her støder vi på økonomiske grænser. Jeg tænker også på faget historie. Det er fremdraget af forskellige ordførere, at placeringen af historie, geografi og biologi er alt for ringe. Jeg vil også sige ganske klart, at det netop var på det felt, venstre og kristeligt folkeparti i de sidste timer, før forliget var i land, kæmpede for at få en forbedret stilling, men det lykkedes ikke. Derfor står der stadig væk noget tilbage her, der skal ændres.

Vi deler den opfattelse, at kristendomsundervisningen må styrkes, med de konservative. Man foreslår her obligatorisk undervisning på alle trin. Nu er det jo et spørgsmål, hvor stor en forbedring det vil blive i forhold til det, der er nu. Jeg vil da også gerne sige, at vi burde nok se på timetallet; men vel også stramme undervisningen op ved at se på reglerne om fritagelse. Man ønsker også formålsparagraffen om, at kristendomsundervisning skal være i overensstemmelse med folkekirkens evangelisk-lutherske lære, genindsat. Kristeligt folkeparti stillede ændringsforslag under forhandlingerne om folkeskoleloven. Vi fik ikke vore ønsker tilgodeset. Det betyder ikke, at vi har opgivet dem. Vi må stadig arbejde for, at det sker.

Jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvilken folkeskolelov vi måske kunne have haft, hvis de konservative, dengang tiden var inde, havde kæmpet sammen med os andre og taget medansvar; så var det muligt, vi kunne være nået et skridt videre dengang.

Må jeg sige med hensyn til obligatorisk eksamen, at det er min erfaring, at den ordning, vi har haft nu igennem adskillige år med den frivillige løsning, har appelleret til eleverne om at tage så mange eksamener, som det overhovedet var muligt. Derfor tror jeg, at den ordning bør fortsættes.

Af det, jeg har sagt her, vil man nok kunne udlede, at kristeligt folkeparti er af den opfat-

telse, at der i det konservative forslag ligger adskilligt, som vi er meget positivt indstillet over for.

Alfred Hansen (DR):

Et af mine første politiske initiativer her i dette høje ting var skriftligt at stille spørgsmål til undervisningsministeren, og spørgsmålet gik ud på, hvilke politiske initiativer ministeren ville tage for at fjerne loftet på de 30 timer for eleverne i 8., 9., 10. klasse. Det er derfor glædeligt at konstatere, at dette spørgsmål sammen med Danmarks Lærerforenings protester, forældreprotester, elevprotester og politiske argumenter har bragt ministeren til at bøje sig og fremsætte et forslag gående ud på, at man maksimalt kan have 34 timer.

Jeg skal ikke her trætte det høje ting med begrundelser for, hvorfor vi i retsforbundet fandt, at det var rimeligt at give eleverne denne ekstra valgmulighed, når der netop er tale om en skole med valgfri fag, men henvise til de skriftlige og mundtlige kommentarer og bemærkninger, jeg fremførte i forbindelse med spørgsmålet i marts måned.

Jeg har dog en bøn til ministeren, og denne bøn skal gå ud på, at kommunerne ikke blot skal have *mulighed for* at tilbyde, men at de *skal* tilbyde. Det skal begrundes i, at hvis vi med denne lovgivning giver kommunerne mulighed for at undlade at tilbyde eleverne 34 timer, kunne det måske friste visse økonomisk svage kommuner eller kommuner, som vil køre visse skattepolitiske synspunkter, sparepolitik, når de finder ud af, at de måske kunne spare nogle kroner, måske endda nogle tusinde kroner. Jeg kan ikke acceptere, at Danmarks skoleelever ikke har de samme muligheder. Jeg siger ikke, at de skal have den samme uddannelse, men de skal have de samme valgmuligheder. Derfor vil jeg opfordre ministeren til at ændre dette »kan« til et »skal«, således at kommunerne skal tilbyde 34 timer.

Jeg vil slutte med at takke ministeren for forslaget. Vi skal fra retsforbundets side medvirke til en meget hurtig behandling. Jeg vil dog lige i en slutbemærkning beklage, at forslaget først er kommet nu, og at tanken er blevet rejst så sent i folketinget, efter at mange skoler havde planlagt det kommende skoleår, men takket være læreres og skolemyndigheders indstilling med hensyn til at tage fat på en pludselig stillet opgave tror jeg, at man vil klare de ekstra administrative problemer, der

[Alfred Hansen.]

er forbundet hermed. Men fremover bør man i videst mulig udstrækning undgå at pålægge kommuner og skolevæsenet disse ekstra byrder.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 29, som er fremsat af fru Gerda Møller m. fl., stiller vi os aldeles positivt på visse punkter, også over for nogle af de intentioner, som ligger bag fru Gerda Møllers forslag. Jeg tænker her specielt på første del af punkt 5 og hele punkt 6, som vi i og for sig er enige med forslagsstillerne i. Med hensyn til punkt 4 kan vi derimod absolut ikke acceptere den obligatoriske prøve for alle elever.

Vi har i retsforbundet intet medansvar for denne skolelov. Hvis vi havde haft mulighed for at påvirke den, så ville vi have gjort det i en anden retning og nok også lagt et andet indhold i den. Jeg forstår godt, at der er en vis form for frustration rundt om i forældre- og erhvervskredse og i og for sig også inden for skolens mure over, hvordan de nu skal få denne lov til at køre. Men det er der i og for sig ikke noget mærkværdigt i. Det er almindeligt, når der kommer en ny lov, at man ligesom tager lidt med fløjlschandsker på den i starten for at se, hvordan man skal få fat på den, hvordan man skal få den til at fungere. På trods af hr. Erhard Jakobsens løfter om, at vi ikke skal have ro i den danske folkeskole, tror jeg nok, vi må erkende, at der netop nu er særdeles stort behov for ro til at føre denne skolelov ud i livet.

Men samtidig skal det siges, at hvis ministeren fortsætter med at sende cirkulærer ud – og her tænker jeg på cirkulæret af 8. marts – hvor ministeren publicerer, at lærerne fremover ved prøve i skriftlig dansk skal diktere samtlige tegn, altså en fuldstændig diktat af kommatering, samt bagefter stille ordbøger til rådighed, for at eleverne kan bogstavere rigtigt, så må vi nok tage vor opfattelse op til revision og dermed blive presset til at stemme for et forslag som det, der her er fremsat. Jeg vil bede undervisningsministeren overveje, om det ikke er muligt at trække dette cirkulære tilbage; så ville vi i langt højere grad kunne følge ministeren i de planer, som ministeren har med den danske folkeskole. Den slags handlinger giver ikke retsforbundet lyst til at støtte love fremover, som giver ministeren så udstrakte beføjelser.

Jeg vil gerne stille fru Gerda Møller et

spørgsmål. Fru Gerda Møller ønsker visse fag styrket i folkeskolen, og det kunne man i og for sig nok være enig med fru Gerda Møller i, men hvilke fag har fru Gerda Møller så tænkt sig skulle svækkes? For det må jo være en naturlig konsekvens af, at nogle fag skal styrkes.

I øvrigt mener jeg, at det forhold, at man hæver loftet fra 30 timer til 34 timer, skulle kunne give fru Gerda Møller nogen tilfredsstillelse med hensyn til mulighederne i den danske folkeskole.

Jeg synes også, det i denne forbindelse er værd at nævne, at folkeskolen i de seneste år har fået pålagt mange andre opgaver, end man tidligere havde tiltænkt folkeskolen, af rent orienterende art. Vi kunne nævne sundhedslære, erhvervsorientering, seksualoplysning m. m. Jeg synes også, det er værd at nævne de problemer, som vi har uden for skolens porte. Der er da vist ingen her i dette ting, der vil benægte, at der i samfundet er meget store problemer og brydninger, og det er vel meget naturligt, at folkeskolen er et spejl af det liv, der leves uden for skolens porte. Jeg synes, man her skal tænke på de store opgaver, som Danmarks lærere har at løse i den forbindelse, og jeg vil advare politiske modstandere mod at angribe skolen indefra. Hvis man vil angribe skolen, kan man angribe skoleloven. Man kan angribe læreruddannelsesstederne, at de ikke uddanner lærerne til at blive dygtige nok, velgennede nok, kvalificerede nok. Men jeg synes, det er at ramme helt ved siden af, når man slår samtlige Danmarks lærere i hartkorn. Der er måske en 2–3–4 pct., som ikke rigtig lever op til de forventninger, vi med rimelighed kan stille, men hvor er der ikke det i samfundet? Vi skal senere på dagen behandle forslag vedrørende universitetsproblemer; også her er det vel bare en lille bitte minoritetsgruppe, som præger udviklingen. Det synes jeg er værd at tænke på, også i forbindelse med folkeskolens problemer.

Vi kan ikke på nuværende tidspunkt medvirke til fremme af et forslag som det, fru Gerda Møller har fremsat.

Steen Folke (VS):

Regeringens og forligspartiernes forslag er en meget dårlig løsning på det højst reelle problem, at eleverne er i klemme tjemæssigt mellem de mere eller mindre obligatoriske fag og timeloftet. Jeg forstår godt, at eleverne aktionerede for at få en løsning på deres problem,

[Steen Folke.]

men den nu foreslåede løsning, som Landsorganisationen af Elever er medansvarlig for, er efter vores opfattelse meget problematisk.

Jeg forstår ikke rigtig SFs og DKPs positive grundholdning til dette forslag. Både fru Ebba Strange og hr. Freddy Madsen var inde på, at dette forslag vil føre til store og vilkårlige variationer fra kommune til kommune. Der er heller ikke just brug for at fylde flere elever på bestående hold i en række valgfrie fag, og forslaget lægger jo ikke skjul på, at man forestiller sig denne løsning praktiseret i vid udstrækning. Men langt det alvorligste ved dette forslag er, at det kun er en løsning for de mest motiverede, de mere privilegerede elever. Det vil uddybe skellet mellem dem, som hr. Freddy Madsen så træffende kaldte eliten, og de øvrige.

En anden måde at skaffe timer til de valgfrie fag på ville være at afskaffe kravet om tysk som forudsætning for gymnasiet. Det er velkendt, at de fleste føler sig tvunget enten af sig selv eller forældre eller andre til at vælge tysk for at holde gymnasiemuligheden åben. Andre løsninger kunne også tænkes. VS mener ikke, at folkeskolens nuværende fagrække bør være fredhellig. Der kan uden skade ske ændringer i den, og på den måde kunne man skaffe nogle timer til brug for nogle af de fag, som nu er i klemme.

Under alle omstændigheder vil VS ikke være med til at gennemføre et forslag, som uddyber skellet mellem eliten og de øvrige elever.

Om det konservative forslag kan jeg kort sige, at vi er imod samtlige seks punkter i forslaget. Det er jo et klart udtryk for det reaktionære felttog mod folkeskolen, som konservative, centrum-demokrater og fremskridtsfolk har sat sig i spidsen for.

Jeg skal ikke sige meget om punkt 1 i forslaget. Jeg har lige været inde på, at selve den fagrække, der findes, kunne vi godt tænke os der blev lavet meget om på, og at skolen fik et helt andet indhold, men det er givet, at den ændring, som vi forestiller os, går i en ganske anden retning end den, som de konservative forestiller sig. Det er karakteristisk, at man vil have samtidsorientering ud. Problemet med samtidsorientering er jo, at eleverne risikerer at få noget reelt at vide om, hvordan det samfund, de lever i, fungerer. Jeg siger udtrykkeligt, at de »risikerer« at få noget reelt at vide om det, for i mange tilfælde er der såmænd

tale om ganske almindelig borgerlig indoktrinering, også i det fag, der hedder samtidsorientering. Men risikoen for at eleverne skulle tilægge sig en reel viden, f. eks. om de uligheder, der findes i verden og i det danske klassesamfund, denne risiko er altså tilstrækkelig til, at højrefløjen vil have faget samtidsorientering udraderet.

Ellers skal jeg kun sige om punkterne 4, 5 og 6, at VS er imod eksamen og karakterer.

Om punkt 5 vil jeg sige, at jeg er da sådan set enig i, at det er en urimelig ordning, der er indført i den nye folkeskolelov med en fælles prøve for elever, der er undervist på forskelligt niveau. De konservative tager konsekvensen af niveaudelingen og siger: separat eksamen. Skæg for sig og snot for sig, det er der en vis logik i. VS siger det modsatte; vi er modstandere af niveaudelingen, og det er en af grundene til, at vi stemte imod den nye folkeskolelov.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Ordføreren for forslagsstillerne af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om folkeskolen, fru Gerda Møller, har ordet.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil begynde med at sige, at vi i den konservative folketingsgruppe er positive over for det af ministeren fremsatte forslag, og det er klart, vi er det, for det er jo et af de punkter, som vort eget forslag til beslutning indeholder. Men hermed har vi ikke sikret os den ro om folkeskolen, som er nødvendig, hvis elever og lærere skal kunne trives i den, og hvis forældre og aftagere af skolens elever skal være tilfredse med skolens indhold. Det klares ikke bare ved hjælp af flere timer. De erfaringer, der er indvundet, i den korte tid den nye folkeskolelov har virket, viser, at der er andre områder, som man også i mange lærerkredse vil føle det både naturligt og nødvendigt at vi ser på med lige så friske og positive øjne, som der er set på time-talsudvidelsen med. Det er også baggrunden for det konservative folkepartis forslag med opfordring til regeringen om at fremsætte lovforslag om ændringer på de 6 punkter, vi har angivet, således at vi får løst nogle af de mest påtrængende problemer.

Jeg vil da, når vi nu kommer over til vort eget forslag, sige tak til de forskellige ordførere, for trods alt er der jo ikke mange, der

[Gerda Møller.]

fuldstændig har afvist det. Det gjorde man fra SFs side, det gjorde man i nogen grad fra kommunisternes side, man gjorde det fra VS' side, og man gjorde det fra hr. Svend Haugaards side, fra det radikale venstre. Men ellers synes jeg nok, at ordførerne for de forskellige partier i virkeligheden sympatiserede med visse ting i vort forslag.

Jeg vil starte med at sige til undervisningsministeren – og jeg kan jo tage fru Helle Degn med, der var ordfører for socialdemokratiet – at jeg må afvise påstanden om, at vort forslag er egnet til at skabe uro og forvirring. Det er jo ikke mig, der går ud på torve og stræder og gader og taler imod den nye folkeskolelov, nej, jeg bliver bedt om at komme. Jeg har haft hundreder af møder, efter at den nye folkeskolelov er blevet vedtaget, og jeg kan nævne, at så sent som i går var der en skoleinspektør, der sagde: fru Møller, hvis De bliver ved at køre på med de tanker her, vil jeg love Dem, at lige meget hvad ministeren siger, og lige meget hvad Deres modstandere i folketinget siger, så vil 90 pct. af Danmarks folkeskolelærere, selv om de ikke tør sige det højt, indvendigt være enige med Dem. Det var en enkelt udtalelse, men det er altså den reaktion, jeg stort set får alle vegne fra. Der er i lærerkredse i virkeligheden stor utilfredshed, men de tør jo ikke alle sammen bekende kulør.

Jeg vil gerne sige til fru Helle Degn, at jeg ikke på gruppens vegne har fremsat dette forslag ud fra snævre politiske synspunkter. Dengang vi erklærede, at vi ikke kunne være med i folkeskolelovsforliget, udtrykte vi meget præcist, at vi ville blive ved at kæmpe for at få vore tanker ført igennem. Det har jeg altså forbeholdt mig retten til, og det er det, som dette forslag er et udtryk for.

Jeg var da klar over, at socialdemokratiet ville afvise vores forslag med den henvisning, som bl. a. ministeren kom med til bemærkningen i betænkningen fra forligspartierne om, at nu skulle der være ro. Den bemærkning har jeg også funderet over mange gange og spurgt mig selv, om den skyldes, at man alligevel fra forligspartiernes side var lidt utryg ved det forlig, de var kommet frem til, så det var rart at sikre sig over for hinanden, at ingen af dem ville lave ballade på dette punkt. Men det er jo ikke helt lykkedes for ministeren, og det har vi forstået på nogle af de ordførertaler, der har været i dag.

Hr. Bertel Haarder syntes, at forslaget var fuldstændig, jeg vil ikke sige unødvendigt, for han gav mig dog ret på nogle punkter, men han var ligesom andre ordførere inde på, at der ikke var nogen økonomiske konsekvenser med. Når vi har fremsat forslaget som et forslag til folketingsbeslutning, er det, fordi vi opfordrer regeringen til at gøre sådan og sådan, det er ikke vores opgave at komme med alting i detaljer, så skulle vi jo have fremsat et forslag, hvor vi i lovpunkter stillede de enkelte ting op.

Når der nu er spurgt om det, vil jeg gerne tage nogle af punkterne ud og sige, at man for det første ikke behøver at styrke fag ved absolut at udvide timetallet, man kan jo se på fagenes indhold og se, om man ikke på den måde kunne styrke det. Med hensyn til dansk har vi jo udtrykkeligt sagt i bemærkningerne til forslaget, at det af læseplanens formål bør fremgå, at der lægges vægt på læsefærdighed, tilstrækkelig indføring i såvel den ældre som den nyere danske litteratur – det kniber jo meget på det punkt – og at det skønlitterære tekstvalg skal ske ud fra litteraturhistoriske, æstetiske, kvalitetsmæssige og dannelsesmæssige kriterier. Der er ikke tid til at komme ind på det her, men mange i denne sal ved jo udmærket, hvorledes faget dansk sjofles i mange skoler og i mange klasser.

Kristendomsundervisning, som vi vil gøre obligatorisk på alle klassetrin, altså både i 7. eller 8., som man kan fritage derfor, og også i 10., indrømmer jeg at vi svækker. Vi tager 1 time fra faget hjemkundskab, men det gør vi gerne til fordel for kristendomskundskab, og det gør vi altså i 7. eller 8. klasse, hvor faget kommer ind. Vi har såmænd også overvejet at sige, at man på det ene trin kunne se væk fra klassens time. Vi er ikke sikker på, at klassens time alle vegne, heller ikke efter de referater, der har været i folkeskolelærerbladet fra de lærere, der har udtalt sig om, hvorledes de bruger klassens time, bliver brugt så fornuftigt, som den ville kunne bruges, og som den sikkert skulle have været brugt efter hensigten. Men vi vil også styrke kristendomskundskab ved at føre det ind i formålsparagraffen, således at den forbindelse, der gennem århundreder har været mellem folkekirken og skolen, bliver genoprettet, og vi vil stramme fritagelsesmulighederne, således at et barn kun kan blive fritaget for kristendomsundervisning, hvis det tilhører et trossamfund uden for folkeskolen. Jeg kan her blot henvise til det misbrug, der skete

[Gerda Møller.]

på skolen i Nykøbing Sjælland, hvor en hel klasses forældre på stribe bad om at få børnene fritaget for kristendomsundervisning, og hvor mit spørgsmål dog også førte til, at ministeren sendte et nyt cirkulære ud, hvor hun præciserede, hvorledes man skulle handle med faget kristendomsundervisning.

Nu med hensyn til venstre – jeg begyndte jo med hr. Bertel Haarder – vil jeg sige, at jeg nok synes hr. Bertel Haarder var lidt svagere, end jeg kunne have ventet. Han siger udtrykkeligt, at han ikke har fraskrevet sig retten til at foretage ændringer, at fagene historie og samtidsorientering bekymrer ham. Dér vil jeg lige minde venstre om – de har måske glemt det – at under den nys overståede valgkamp så vi store annoncer i avisen, hvor venstre skrev: karaktergivningen skal bevares, undervisningen i fag som dansk – og nu siger hr. Bertel Haarder her, at dansk er blevet styrket, nå ja, men venstres valgannonce indeholdt altså mere – undervisningen i fag som dansk, regning, historie og kristendomsundervisning skal bringes op på det tidligere niveau. Dér må venstre altså siges at være meget enig, men nu er valget jo overstået, nu skal man ikke have flere vælgere, så kan man godt falde tilbage i de gamle folder igen. Men jeg vil da sige til venstre, at hvis de vil være med til at styrke de fag, er vi villige til at se på den måde, hvorpå vi skal styrke dem.

Jeg var også lidt overrasket over, at hr. Bertel Haarder ikke kom ind på karaktergivningen, når man tænker på den debat, vi har haft om 13-skalaen, og når vi tænker på det spørgsmål, hr. Svend Erik Hovmand stillede, som den tidligere undervisningsminister støttede hr. Svend Erik Hovmand meget stærkt i, med hensyn til, at man ved den enkelte skole skulle kunne anvende karakterer eller karakterlignende systemer ved standpunktsbedømmelse i 1.-7. klasse.

Så vil jeg takke fremskridtspartiet, for det har jo været venligt og sagt, at det vil støtte mit forslag. Jeg får vist ikke tid til her at komme ind på årsagen til, hvorfor vi ikke fik et forslag i fællesskab. Det samme må jeg sige til hr. Erhard Jakobsen, men når nu deres forslag kommer, bliver der jo anledning til at begrunde vort standpunkt dér.

Til hr. Chr. Christensen fra kristeligt folkeparti må jeg sige, at det var godt, hr. Chr. Christensen endte med at sige, at der var visse positive ting i vores forslag. Jeg synes egentlig, at

jeg havde kunnet forvente en endnu større opbakning fra kristeligt folkeparti, især hvad angår kristendomsundervisning, for det er jo ikke ret længe siden, hr. Chr. Christensen i sit eget blad Idépolitik nr. 8 spurgte mig, om kristeligt folkeparti kan regne med det konservative folkeparti med hensyn til støtte til at gennemføre øget timetal. Nu foreslår vi altså to ekstra timer i undervisningsforløbet. Jeg svarede dengang hr. Chr. Christensen: ja. Jeg kunne have ønsket et lige så fuldttonende ja denne gang.

Så har man fra flere sider været inde på faget samtidsorientering, og undervisningsministeren brugte det udtryk, at ministeren meget nødig så, at det fag skulle forsvinde ud af folkeskolen. Dér kan vi aldrig blive enige med ministeren, og hvis ministeren kendte den mcdstand, der er ude omkring i befolkningen og også blandt lærere mod det fag, ville ministeren om ikke ændre opfattelse så dog ikke udtale sig så frisk, som hun har gjort her.

Når vi ønsker at slette faget samtidsorientering og erstatte det med historie og samfundslære, skyldes det simpelt hen, at ministerens formålsformulering for dette fag åbner mulighed for, at en lærer med bekendtgørelsen i hånden kan give sin undervisning et stærkt politisk ensidigt præg. Det er jo bekendt for alle – og jeg møder det, så det er jo åbent – hvorledes ministerens håndplukkede udvalg først lavede en læseplan, hvorledes sektorrådet for folkeskoleloven fik den lavet om, men hvorledes ministeren igen alene satte sit præg på formålsformuleringen, som anvender ordene »politiske udsagn«, »politiske forhold« og »det nutidige samfunds konflikter«. Der er ikke ret meget, som hr. Erhard Jakobsen sagde, i den formålsformulering, som siger, at man ude omkring i skolerne virkelig kan give eleverne indføring i faget historie og i den udvikling, der har været i det danske samfund igennem tiderne.

Jeg tænker i den forbindelse også – og der manglede jeg også ligesom lidt fuldhjertet støtte fra hr. Bertel Haarder – på de forgæves forsøg, venstre gjorde i undervisningsudvalget for at få indflydelse på udformningen af cirkulæret, og hvorledes den tidligere undervisningsminister Tove Nielsen i, jeg tror, det var Jyllands-Posten, ordret har udtalt: »Hun vil ikke have klø i befolkningen for dette cirkulære«. Dér regner jeg med at kunne få noget stærkere støtte fra hr. Bertel Haarder.

[Gerda Møller.]

Vort krav om prøve på to niveauer ved afslutningen af 9. klasse mener vi er en retfærdighedshandling over for eleverne, og vi mener også, det vil være en fornuftig løsning på problemet med anvendelsen af 13-skalaen, som vi jo ved mange skoler har vanskeligt ved at bruge. Det har da glædet mig, at både med- og modstandere, hvis jeg må bruge det udtryk, har givet os ret i, at der altså er noget rivende galt i, at man har to forskellige niveauer på kurser, men skal gå op til en fælles prøve.

Når hr. Svend Haugaard sagde, at han kunne erklære sig enig med hr. Bertel Haarder, tror jeg ikke, hr. Svend Haugaard kan have hørt rigtig efter, hvad hr. Bertel Haarder sagde, for det, hr. Svend Haugaard kom ind på om adgang til gymnasiet, stemmer jo ikke overens med, hvad hr. Bertel Haarder sammen med os er medforslagsstiller til, nemlig at adgangen til gymnasiet skal ske på udvidet kursus-trin. Så siger hr. Svend Haugaard, at den kritik, der er imod folkeskoleloven, ikke kan gå på den nye folkeskolelov, fordi den ikke har virket så længe. Nej, det, der er fejlen ved den nye folkeskolelov, er, at den ikke indfrie de forventninger, som forældre, elever og befolkning og for så vidt også lærere havde til den, for alle de fejl og alle de mangler, der var i den gamle folkeskolelov, er ikke blevet rettet, og det er jo det sørgelige ved det.

Jeg var glad for hr. Alfred Hansens udtalelser. Han er lærer, han ved, hvad han taler om, og jeg synes, at hans udtalelser i virkeligheden falder i tråd med mange af de udtalelser, man hører fra skolefolk rundt om i landet.

Nu lyser lampen her, men jeg kan ikke dy mig for at sige, at det er kedeligt, at hr. Erhard Jakobsens og fremskridtspartiets forslag ikke kom, så vi også kunne behandle det i dag. Man kunne have lyst til at spørge, om der i virkeligheden har været meget store vanskeligheder med at nå til enighed, således at det altså ikke er mig, der har været en vanskelig person.

Men jeg håber på en positiv modtagelse af vort forslag, og jeg vil gerne slutte – og det glæder mig, hr. Camre er i salen – med at citere hr. Camre, for han tilhører jo regeringspartiet. Jeg læste hans artikel under »Fri debat« i Aktuelt for den 11. marts i år, hvor hr. Camre skriver:

»Selv om vi lige har fået en ny folkeskolelov, skal vi ikke holde os tilbage for at revidere den, hvis vor viden revideres...«

og i den artikel, som jo blev skrevet ud fra lighedsprincippet, taler hr. Camre om de lavere krav, der stilles ikke blot i indlæringsfag, men generelt.

Der er andre, der siger noget lignende i det samme blad – jeg tænker på hr. Kjeld Koplev, der tager sit udgangspunkt i en undersøgelse, der har været blandt 600 folkeskoleelever i orienteringsfaget – han taler om spildtid og utilstrækkelig aktivering af eleverne.

Der er altså nok at tage fat på; skulle vi nu ikke se at få begyndt, før det er for sent?

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Allerførst skal jeg takke for den meget positive modtagelse, som regeringens lovforslag har fået. Ud over det skal jeg kun knytte et par enkelte bemærkninger til noget af det, der er sagt, f. eks. til hr. Erhardt Jakobsen, der mente, at det var helt tilfældigt, hvad der skete i dansktimerne, og hvad der skete i historietimerne. Jeg har tidligere forsøgt at sige igennem skrift til hr. Erhard Jakobsen, at det er det ikke. Det fremgår klart af undervisningsplanerne, som vedtages lokalt, og hvortil der udsendes vejledning fra undervisningsministeriets side, hvad der skal gennemgås i de enkelte klasser, og det er ud fra disse undervisningsplaner også muligt for forældrene at følge med i, hvad der sker i skolen.

Så vil jeg angående faget historie anbefale hr. Erhard Jakobsen at læse formålsformuleringen, som bestemt ikke giver baggrund for at mene, at eleverne ikke mere får det historiske forløb i deres undervisning.

Hr. Erhard Jakobsen har meget optimistiske vurderinger af, hvad folketingets undervisningsudvalg kan overkomme at følge med i og træffe beslutninger om.

Der er selvsagt ingen, der ville drømme om at forhindre hr. Erhard Jakobsen i at sige alt det, han har lyst til at sige om folkeskolen, men det betyder selvfølgelig ikke, at der ikke er et flertal her i folketinget, der ønsker, at folkeskolen skal have lov til at udvikle sig, og at man derfor har brug for den arbejdsro, som hr. Erhard Jakobsen var så meget imod. Derfor synes jeg, at vi da også indtil videre kan tage det ganske roligt, hvad hr. Erhard Jakobsen finder på at sige om disse spørgsmål. Der er tydeligvis ikke flertal her i folketinget for at følge de tanker, hr. Erhard Jakobsen har lagt frem.

Så vil jeg blot til hr. Chr. Christensen sige,

[Undervisningsministeren.]

at jeg er ganske enig i bemærkningen om demonstrationen på Slotspladsen. Det sker jo tit i den slags situationer, at andre kan have brug for at sige, at det var deres fortjeneste, at man fik udvidelsen af timetallet. Jeg kan helt bekræfte, at vi faktisk på det tidspunkt var nået meget langt i vores forhandlinger. Vedrørende bloktilskuddet skal jeg henvise til bemærkningerne i lovforslaget.

Jeg skal ikke gå ind i en yderligere diskussion om, hvem der har fortjeneste for hvad i forbindelse med historie, geografi og biologi, hvor det i hr. Chr. Christensens udlægning blev til, at kristeligt folkeparti og venstre kæmpede for dette, men jeg må nævne, at det var regeringen, der stillede forslaget om at gøre det til et valgfag; det indgik som bekendt ikke i det forslag, vi arbejdede ud fra.

Så blot en enkelt bemærkning til fru Gerda Møller, som indtil adskillige gange henviste til diskussioner på møder og det indtryk, fru Gerda Møller havde fået herigennem. Jeg tror, en hvilken som helst politiker, der holder møder – og det ved jeg vi alle sammen gør – vil kunne blive bekræftet i, at de synspunkter, man selv står for, faktisk også deles af den forsamling, man taler i. Derfor er jeg ret sikker på, at alle ordførerne på stribe kunne stå op her på talerstolen og dokumentere, at netop deres synspunkter vedrørende folkeskoleloven var det, der havde hele befolkningens opbakning.

Bertel Haarder (V):

Tre korte bemærkninger. Til beroligelse for hr. Chr. Christensen og hr. Alfred Hansen vil jeg henvise til et papir, som jeg fik ministeriet til at udarbejde og sende til undervisningsudvalget – det kom forleden – vedrørende klassestørrelser på de valgfrie fag, hvor vi får en vældig detaljeret gennemgang af, hvor mange hold der er, og hvor mange elever der er på holdene, og får som slutfacit, at den gennemsnitlige klassestørrelse på de valgfrie fag er ca. 13. Da den normale klassestørrelse jo er 22, vil man vide, at der er et hav af ledige pladser på de valgfrie hold. Det er forklaringen på, at der ikke umiddelbart er bevilget penge i forbindelse med det forslag, fordi man efter al sandsynlighed kan tilfredsstille alle videbegærlige elevers krav om at få en time ekstra ved at sige: på det hold er der kun 7, på det hold er

der kun 13; der er altså plads til jer på de bestående hold.

Når venstre allerede før valgkampen blev klar over, at vi ville kræve dette ændret, var det, fordi vi fik at vide, at der nogle steder var bitte små hold på 7 og 8, samtidig med at man nægtede elever, som gerne ville ind på de hold, at komme ind, fordi denne bestemmelse om, at man maksimalt måtte have 30 timer, eksisterede. Det var anledningen til det. Det har vi nu fået klaret.

Til fru Gerda Møller vil jeg gerne på den givne foranledning sige, at jeg hermed vil opfordre alle kommuner i deres lokale skoleplanlægning til at reducere timetallet i samtidsorientering og øge det i historie, regning eller dansk, eller hvor man vil. Det er jo den måde, hvorpå vi laver om på disse ting, medmindre vi kommer med en hel masse penge samtidig. Det har jeg hermed gjort; så håber jeg fru Gerda Møller kan være tilfreds med det. Jeg synes ikke, vi har tid til at fortsætte denne debat yderligere.

Hvad gymnasieskolen angår, vil jeg blot gøre fru Gerda Møller opmærksom på, at der jo desværre ikke var flertal for vort fælles forslag, at vi skal videre, og at jeg derfor skønner, at denne fælles 9. kl. prøve kommer til at spille en rolle, sådan som det jo for øvrigt også var tiltænkt i det forslag, som fru Gerda Møller og jeg var fælles forslagsstillere til sammen med to andre partier. Derfor var der ikke spor mærkeligt i det, jeg sagde.

Erhard Jakobsen (CD):

Først en bemærkning til fru Gerda Møller, som jeg helst havde været fri for, men det var fru Gerda Møller selv, der lagde op til den. Fru Gerda Møller antydede, at der måske var nogle uoverensstemmelser mellem fremskridtspartiet og centrum-demokraterne om udformningen. Fru Gerda Møller ved, det ikke passer. Fru Gerda Møller ved, at endnu før det konservative folkeparti havde fremsat sit forslag, lå fremskridtspartiets og centrum-demokraternes principielle holdning klar i en udtalelse, der var sendt bl. a. til det konservative folkeparti. Derfor ved fru Gerda Møller, at der ikke var nogen som helst uoverensstemmelse. Det skyldes tekniske vanskeligheder her i huset med at få tingene trykt i rette tid, at vores forslag ikke ligger på bordet i dette øjeblik. Det er, som jeg sagde, en beklagelse, men det er

[Erhard Jakobsen.]

ingen bebrejdelse til nogen som helst. Det synes jeg bare fru Gerda Møller skulle have fulgt op på tilsvarende loyal måde.

Må jeg så spørge ministeren: hvad står der i undervisningsplanerne? Står der virkelig noget om historie, sådan at hver enkelt lærer ved, hvad han skal lave i historie? Vel gør der ej. Jeg har set i nogle undervisningsplaner, jeg har set, hvordan man i nogle undervisningsplaner ganske nøje følger den måde, som forskellige venstrefløjspædagoger har fortalt man skal lære børn på første fase historie på: de skal vide noget om slavesamfundet, derefter skal man frem til det romerske, så skal man frem til middelalderen og feudalismen, og så skal man frem til den moderne kapitalistiske. Det er den historiske udvikling, som ministeren talte om. Ja men der er altså bare lige 100 andre aspekter i historien, der har lige så stor interesse som klassekampen, men det kan man altså gøre. Det er da klart, at enhver lærer derindenfor vil kunne vende op og ned på tingene, ganske som han vil. Ingen vil da påstå, at undervisningsplanerne ude i kommunerne lægger undervisningen i snævre rammer, det er da fuldstændig forkert. Endnu mindre gør ministerens cirkulære det. Jeg har meget nøje gennemgået cirkulæreskrivelsen, for så vidt angår historie. Det er en hel række almindelig holdte formuleringer. Det er ikke muligt for nogen lærer at komme til i sin undervisning at overtræde det, der står i den vejledning, for der står ikke noget ud over nogle lange, lange ord af dem, som pædagoger har en fantastisk evne til at finde på. Jeg håber, de selv forstår dem, men det er i hvert fald ikke ord, der kan overtrædes.

Hvor problemet i alt det her ligger, har vi fået klart illustreret af de oplysninger, der kom frem under diskussionen mellem hr. Bertel Haarder og ministeren. Fru Tove Nielsen har talt om det på offentlige møder, derfra ved jeg det. Fru Tove Nielsen har forklaret, at man kæmpede en drabelig kamp i undervisningsudvalget for at tvinge ministeren, presse ministeren til at give vejledningen om samtidsorientering en bestemt udformning. Det lykkedes ikke, nej, men det er jo dér, vi vil sætte ind. Loven er ikke færdig, førend undervisningsudvalget har haft lejlighed til at fastlægge, hvad det er, man vil have stående dér, sådan at ministeren ikke bagefter med sin lille lette hånd er i stand til at give det hele en drejning. Det

er det, jeg mener der er gjort f. eks. i historie, og man kan prøve at kigge den gamle og den nye vejledning om historie igennem. Jeg har ikke kunnet få hæftet, hvori der er givet en direkte undervisningsvejledning, der står i det seneste hæfte, jeg har, nr. 28, at det kommer i hæfte nr. 30, og det kommer senere. Men jeg har derimod set såvel det gamle som det nye cirkulære. Dér er en ganske klar forskel: det står klart i det gamle og meget klart i det nye, hvad man skal lære med hensyn til historiske kendsgerninger. Det er aldeles ændret, og det må ministeren have gjort. Der er ikke noget i loven, der giver baggrund for det, som også hr. Alfred Hansen var inde på. Det er disse ting, man bliver nødt til at tage op: ligger det inden for en ministers beføjelser ved at ændre et par ord i et cirkulære at give mulighed for at foretage en faktisk ændring af et fags indhold? Det er det, jeg gerne vil være med til at sætte en stopper for, og det er det, folketingets medlemmer kommer til at diskutere, når vort lovforslag foreligger, for, som jeg sagde, det er desværre ikke med i det konservative forslag.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan ikke nære mig for en polemisk bemærkning til fru Gerda Møller, inden jeg går over til det mere saglige. Når fru Gerda Møller mener, at hun har 90 pct. af Danmarks lærere bag sig i deres hjerter – de tør ganske vist ikke sige det – og hun samtidig pointerer, at samtidsorientering kan gives et stærkt ensidigt politisk præg, synes jeg, det er en selvpofrelse ud over alle grænser, at hun ikke vil udnytte den fabelagtige situation, det konservative folkeparti dermed har fået til at prøve at påvirke eleverne; det må man virkelig være taknemlig for.

Så vil jeg godt sige til hr. Bertel Haarder – og det skal vi nok blive ved med at skændes om –: det er altså ikke nok at give plads på de hold, der allerede er i forvejen, for hvad så med alle de elever, der ønsker at få de 34 timer i de kommuner, der ønsker at give dem, men som ikke har plads på deres hold? Der vil blive, og der skal blive oprettet nye hold efter denne lovændring, og derfor vil den komme til at koste penge. Der er da sikkert plads på nogle hold, men vi kan ikke klare hele denne lovændring med at sige, at de elever og de kommuner, der ønsker at bruge de 34 timer, bare kan gå ind på bestående hold.

[Ebba Strange.]

Da vi nu i det hele taget diskuterer timetalsproblemet, vil jeg benytte denne lejlighed til at stille et spørgsmål til ministeren, som har været diskuteret i socialistisk folkeparti, siden vi fik cirkulærene om den nye folkeskolelov. Det var ikke mig, der var mit partis ordfører, da folkeskoleloven blev gennemført, men jeg ved, jeg er i overensstemmelse med mit partis daværende ordfører, når jeg nu spørger: var det os, der var forfærdelig dumme, når vi opfattede § 14 således, at enhver elev skulle have mindst 24 timer? Sådan har vi altså læst § 14; dér står, at den ugentlige undervisningstid for eleverne er fra 24 til 30 timer. Men af ministerens cirkulære fremgik det, at eleverne kunne nøjes med de obligatoriske 22, og det er der faktisk nogle der gør. Jeg mener ikke, vi har fået svar på det, og jeg vil godt appellere her også til andre, der er interesserede i folkeskole spørgsmål, og til uddannelsesudvalget, om man kunne tænke sig en anden formulering i § 14.

Jeg vil gerne bruge det som overgangsbermærkning til hr. Freddy Madsens indlæg. Hr. Freddy Madsen pegede på de sociale problemer, der kan opstå med denne timetalsudvidelse, og det er jeg slet ikke uenig i – jeg nævnde selv forskellen fra kommune til kommune, jeg nævnde selv det med latinen som adgang til gymnasiet, og jeg er ikke blind for, at der skabes sociale uligheder – men jeg er fundamentalt uenig med hr. Freddy Madsen, når han vil have det obligatoriske timetal op på 28. Det kan godt være, hr. Freddy Madsen synes, vi har en helt vidunderlig folkeskole, der egner sig lige godt for alle børn; jeg beklager, at vi ikke har det, men vi har det faktisk ikke.

Det gjorde egentlig også et stærkt indtryk på mig, at de elever kom og demonstrerede for flere timer, for det kunne godt give os det indtryk, at nu var skolen blevet så vidunderlig, nu syntes alle børn, det var så dejligt at gå i skole, men det var jo ikke det, der lå i det. Det var simpelt hen en angst for, at hvis de ikke fik flere timer, så kom de nok heller ikke i gymnasiet, så kom de nok heller ikke med i kapløbet.

Vi mangler meget endnu for at få en skole, der er god for alle børn. For mig og mit parti er det ikke først og fremmest et spørgsmål om antallet af timer, men først og fremmest et spørgsmål om indholdet i den undervisning, der gives, og så betyder mindre klassekvotien-

ter mere for os end et gevaldig højt antal obligatoriske timer. For os betyder det også vældig meget, at der er valgmuligheder i de ældre klasser, altså at børnene får lejlighed til selv at træffe valg, selv at tage stilling, selv at være ansvarlige for nogle af de ting, de skal foretage sig i skolen, at det hele ikke bare er noget, de bliver påduttet.

Jeg ved, at børn i dag er ude for et forfærdeligt pres – og det hører jo med til hele den økonomiske krise, vi gennemløber – fordi de ved, at hvis de skal klare sig igennem krisen, hvis ikke de skal blive ofre, skal de have en ordentlig uddannelse. Vi ved, hvordan der skæres i hele uddannelsessektoren, så jeg forstår dem godt. Jeg forstår også godt forældrene, der både vil have dem til prøver og vil have dem til at tage så mange fag som muligt. Men vi skal se i øjnene, at det er en krisesituation, og vi skal se i øjnene, at det ikke er alle børn, der befinder sig lige godt i skolen, hvor meget vi så end kan beklage det.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg er ikke uenig med fru Ebba Strange i, at der er et stort behov for at forbedre folkeskolen på mange leder og kanter. Men jeg tror også, at det er en forudsætning og det, som er det væsentligste – og det var jo det, som bl. a. adskilte SF og os i hele holdningen til folkeskoleloven – at de nødvendige kræfter, de nødvendige midler og hermed også det nødvendige timetal stilles til rådighed i folkeskolen. Det er det afgørende grundlag.

Må jeg i en kort bemærkning til hr. Steen Folke sige, at jeg overhovedet ikke begriber, hvorfor hr. Steen Folke skulle udnytte denne specielle anledning til at angribe vores parti for vores holdning i denne sag, dette så meget mindre som det jo fremgik af det, hr. Steen Folke sagde, at vi netop var meget vidtgående enige om, at det svælg, som her opstår imellem dem, man kan kalde de mere privilegerede elever, og dem, som har vanskeligheder i skolen, i høj grad vil blive udvidet. Det var nøjagtig det, jeg påviste i mit indlæg. Men jeg har alligevel fortsat den opfattelse, at vi må give også de elever, som ønsker at udvide deres kundskaber, denne mulighed. Derfor kan vi ikke modsætte os et forslag som det, undervisningsministeren her har fremsat, men vi må understrege, at forudsætningerne for at gennemføre det må være, at staten også er villig til at betale de omkostninger, som er forbundet

[Freddy Madsen.]

med det. Jeg tror, at det har spillet en væsentlig rolle i den forbindelse, at eleverne har demonstreret for det; det kan godt ske, man havde overvejelser, men jeg tror, det satte skub i tingene. Det er dog vistnok første gang i Danmarkshistorien, at skoleelever i så stort tal har demonstreret for at få et udvidet timetal. Det må vistnok selv hr. Erhard Jakobsen erkende som en historisk kendsgerning.

Hr. Erhard Jakobsen var så forfærdet over, at man skal beskæftige sig med slavesamfundet, feudalismen, den moderne kapitalisme osv. Jeg har gået i en meget sort skole, hr. Erhard Jakobsen, og jeg tror næsten, det var en af den slags skoler, som hr. Erhard Jakobsen ville billige, at vi skulle have videreført – det tror jeg nu ikke var klogt – men dér underviste man faktisk i alle disse ting. At det, der kom ud af det, var, at det hovedsageligt var kongernes, kejsernes og hærførernes historie, vi lærte om, er en anden side af sagen. Men hvis man skal lave undervisningsplaner af den art, hr. Erhard Jakobsen vil have, betyder det altså, at man ned til de mindste detaljer skal lave den indoktrinering, som hr. Erhard Jakobsen ønsker i borgerlig retning, og det bliver vistnok svært, for det ville være nogle meget omfangsrige værker, undervisningsministeren skulle udgive i den anledning. For os andre er det stadig væk beklageligt, at det, der er hovedsagen i folkeskolen, er denne borgerlige indoktrinering, men at der på nogle områder også en gang imellem kommer lidt fornuft med i tingene, og at børnene får at vide, at det var andre end kongerne og kejserne, der skabte historien, tror jeg nu er en uhyre sund ting, og den udvikling kan nok selv ikke hr. Erhard Jakobsen standse.

Chr. Christensen (KrF):

Jeg vil gerne takke ministeren for forståelse for nogle af de bemærkninger, jeg fremsatte under mit første indlæg. Men må jeg så også for historiens skyld sige, at det er rigtigt, at venstre og kristeligt folkeparti kæmpede for at få historie, geografi og biologi gjort til prøvefag. Det mislykkedes. At regeringen så under forligsforhandlingerne bøjede sig over til at gøre fagene til valgfag, skal regeringen ikke have utak for.

Må jeg sige til hr. Bertel Haarder, at det er tanken, at eleverne skal have tilgodeset en relevant undervisning. Det er ikke bare et spørgs-

mål om, at man kan sige: dér er der hul, og dér er der hul, og dér er der hul, og dér kan I komme ind. Det er ikke et spørgsmål om, at eleverne skal have tiden til at gå i disse timer, men at de kommer ind på holdkombinationer, der giver dem en relevant undervisning, og derfor kan vi ikke bare sige, at det kan løses med hensyn til de lave elevtal på holdene.

Så må jeg sige: utak er jo verdens løn. Jeg havde fornemmelsen af, at jeg måske var en af de ordførere, der tog mest positivt imod det konservative forslag, men jeg fik sandelig at vide, at det var en meget ringe tilslutning, jeg havde givet, og at man var skuffet over, at den ikke var større, hvorimod hr. Alfred Hansen fra retsforbundet, der afviste forslaget, fik megen tak. Nu er det jo ikke første gang, jeg har fornemmet, at fru Gerda Møller ligesom har svært ved at opfatte, hvad jeg siger med hensyn til det, vi er fælles om, men jeg håber ikke, at det ligefrem er et ønske, at man vil placere sig forskelligt. Jeg gav tilslutning til væsentlige dele af det konservative forslag, fordi det var i nøje overensstemmelse med det, kristeligt folkeparti slås for.

Hvad angår kristendomsundervisningen, var det jo os, der foreslog, at netop formålsformuleringen skulle bibeholdes i den nye skolelov. Dér var vi også enige. I mit indlæg gik jeg også klart ind for, at kristendomsundervisningen skulle styrkes, men påpegede, at vi i det konservative forslag manglede timetallet.

Må jeg sige: lad være med at skabe kunstige skel mellem partier, som er enige om at kæmpe for en fælles sag, og lad os så prøve, om vi kan få noget positivt gjort ved det.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Det er ikke sådan, at der kun er et hul hist og her på de valgfri fag. Det er den almindelige regel, at der er vældig god plads på de valgfri fag. Det er kun 400 hold ud af 25.000, hvor der er over 24 elever.

Helle Degn (S):

Jeg kunne godt tænke mig at knytte en enkelt bemærkning til de meget demagogiske bemærkninger, hr. Erhard Jakobsen er fremkommet med også under denne debat. Jeg tror ikke, at folkeskolens lærere er godt tilfreds med den uro, som hr. Erhard Jakobsen ønsker at skabe omkring folkeskolen. Det ønskede

[Helle Degn.]

han ligesom i sit indlæg at tage patent på, og det mener jeg ikke er tilfældet. Tværtimod tror jeg, at folkeskolens lærere er meget lidt begejstrede for den jagt på kollegaer, som hr. Erhard Jakobsen nu indleder.

Jeg mener, det må være sådan, at de forligspartier, som sammen har gennemført folkeskoleloven, i fællesskab må garantere lærerne, især de lærere, som skal undervise i det nye fag samtidsorientering, at de ikke risikerer at blive udsat for hårde trusler fra en hr. Erhard Jakobsen.

Jeg fik ikke lejlighed til at få en kort bemærkning i første omgang, men jeg vil lige spørge fru Gerda Møller om en lille ting: var det ikke en fejltagelse, at den omtalte skoleinspektør ikke blev navngivet?

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg kender naturligvis ikke fru Helle Degn godt nok til at vide, hvad hun forstår ved demagogi. Men jeg kunne godt tænke mig, at fru Helle Degn gjorde mig den tjeneste at nævne bare én udtalelse af mig, hvor jeg har angrebet Danmarks lærere generelt. Jeg kan give fru Helle Degn 7 udtalelser, hvor jeg har sagt, at det ikke er lærerne, jeg angriber, men loven og det folketingsflertal, der har gennemført loven. Det er mine udtalelser.

Steen Folke (VS):

Det gjorde da også indtryk på mig, da der pludselig var tusindvis af skoleelever, der demonstrerede herude for at få nogle flere timer eller i hvert fald for at få en løsning på de problemer. Men det betyder ikke, at det ikke bliver nødvendigt at tage politisk stilling til de forslag, der kommer fra eleverne, og det er nok sådan, at mange af dem, der demonstrerede, ønskede en løsning af de problemer, som det drejer sig om, men ikke nødvendigvis den løsning, som nu er blevet resultatet. Jeg har sagt, at Landsorganisationen af elever har et medansvar for det, der blev resultatet, og jeg havde dengang lejlighed til at diskutere disse ting med nogle repræsentanter for Landsorganisationen af elever. Vi kunne altså ikke blive politisk enige om det rigtige i dette forslag, og jeg har tilkendegivet VS' holdning til sagen.

Jeg vil godt sige til hr. Freddy Madsen, at det vel ikke er så mærkeligt, at jeg angriber DKPs

holdning på dette område, når jeg finder, at DKPs holdning er forkert. Jeg gjorde opmærksom på, at jeg var ganske enig i nogle af de bemærkninger, som hr. Freddy Madsen kom med, men netop på den baggrund forekommer det ejendommeligt, at DKP altså drager den modsatte konklusion og siger, at DKP, på trods af de uligheder som dette vil uddybe, alligevel vil gå ind for forslaget. Det er det, jeg har angrebet, ikke hr. Freddy Madsens bemærkninger, men den måde, man åbenbart agter at stemme for dette forslag på.

Jeg må også sige om SFs holdning, at efter fru Ebba Stranges andet indlæg under SFs holdning mig altså sådan set endnu mere. Vi er enige med SF i, at der ikke er brug for at dygne flere timer på i folkeskolen, sådan som skolen er. Der er grund til at lave skolen meget om, men så længe det ikke er muligt, mener vi heller ikke, man løser noget ved bare at dygne flere timer oveni. Vi er helt uenige med DKP, der ønsker at stille krav om flere obligatoriske timer nu. Vi vil heller ikke gå den vej. Men netop på den baggrund synes jeg, det er mærkeligt, at SF er med til en løsning, som består i, at man lægger flere timer på, oven i købet altså timer, som kun de bedst motiverede, dem, som hr. Freddy Madsen kalder eliten, må forudses at ville tage. Det er da en meget, meget dårlig løsning af de problemer, som alle erkender eksisterer.

Til sidst nogle ord til fru Gerda Møller. Hendes bemærkninger om samtidsorientering var jo unægtelig den bedste bekræftelse på det, jeg sagde i mit første indlæg. Fru Gerda Møller gjorde opmærksom på, at man i samtidsorientering skal beskæftige sig med politiske udsagn. Ja men tænk hvor forskrækkeligt! Oven i købet skulle man beskæftige sig med politiske forhold. Det er jo ganske uøhørt, at uskyldige elever skal have noget at vide om politiske forhold! Og for at sætte prikken over i'et gjorde fru Gerda Møller opmærksom på, at man sågar skulle orienteres om samfundskonflikter. Ja tænk engang, at elever ikke kan komme igennem hele skolen med bind for øjnene uden at få noget som helst at vide om realiteterne i det samfund, som de engang i højere grad skal ud i. Jeg mener, at det kom ganske klart frem, at der er noget, som højrepartierne frygter, er det, at eleverne skal få et reelt indblik i den virkelighed og de samfundsforhold, de lever i.

Gerda Møller (KF):

Hr. Bertel Haarder sagde, at der ikke er flertal for gymnasieskoleforslaget, som vi er, jeg tror 5 partier om at fremsætte sammen. Ja, ja, hr. Bertel Haarder, vi opgiver altså ikke på forhånd, vi har fremsat et forslag, og før det kommer til behandling her i salen eller i udvalget; opgiver vi ikke, så vi går ikke på kompromis.

Så vil jeg sige til hr. Erhard Jakobsen, at jeg kunne jo sige lige så pænt, som hr. Erhard Jakobsen gjorde, at jeg egentlig heller ikke bryder mig om at sige det, men ærlig talt, hr. Erhard Jakobsen, jeg kunne godt lide at vide, hvad det var for tekniske vanskeligheder. Nu har jeg slået op i min lommebog. Der står, at vi den 16. marts, om jeg så må sige, brød samarbejdet. I min radio i bilen – jeg var ude at hente den fra reparation – hørte jeg om eftermiddagen kl. 16 en udtalelse om, at nu fremsatte hr. Erhard Jakobsen sit forslag, og det blev meget omhyggeligt beskrevet, hvad det hele gik ud på. Der kom ikke noget forslag. Vores kom, vi havde indleveret det den 16., det er trykt og dateret den 25. marts. Den 31. marts skriver hr. Erhard Jakobsen i, jeg formoder alle venstrebladene – det jeg har læst er Lolland-Falsters Folketidende – at der vil rejse sig et ramaskrig, når fremskridtspartiet og centrum-demokraterne om få dage i fællesskab lægger deres forslag til ny folkeskolelov på bordet. Vi har den 4. maj i dag. Undskyld, at jeg ikke lige kan tro på det. Det kan jo ikke være tekniske vanskeligheder herinde i huset, for vores forslag er altså trykt, selv om det i virkeligheden er fremsat senere.

Jeg vil lade fru Ebba Stranges bemærkninger om samtidsorientering stå for sig selv, men jeg vil gerne have at vide, når fru Ebba Strange ønsker en god skole for alle børn, hvad det så er for en skole. Anerkender SF ikke, at børn nu engang er født med forskellige anlæg og forskellige evner? Er det SFs mening, at det nu skal gå ud over de bogligt begavede børn, for sådan ser det jo altså nærmest ud. Jeg vil godt have at vide, hvordan man laver en skole, hvor alle børn kan blive tilfredse.

Jeg vil gerne være med til at se på § 14 med disse valgfag, for jeg har fået mange, mange tilkendegivelser om, at eleverne ikke møder i de timer. I Københavns kommune – jeg ved godt, den har en lov for sig selv – siges det direkte af flere forskellige skoleinspektører, at det nok hænger sammen med, at timerne lig-

ger i ydertimer, men i virkeligheden har man altså ingen magtmidler til at holde børnene til de fag. Så det er meget kontroversielt, at børnene i nogle tilfælde slet ikke kommer til undervisningen og i andre tilfælde kommer og beder om flere undervisningstimer. Jeg vil godt have set på den paragraf.

Så må jeg sige til hr. Chr. Christensen, at hvis jeg virkelig har hørt forkert, vil jeg da give ham én stor undskyldning, men jeg fik altså ikke opfattelsen af noget helt konkret, men jeg er glad for de gode hensigter. Hr. Alfred Hansen nævnte direkte to punkter, som han kunne tilslutte sig, foruden at han kom med nogle bemærkninger og nævnte ét punkt, hvor han ikke kunne. Det er måske det, jeg har lagt mest mærke til.

Så vil jeg sige noget til hr. Steen Folke, som jeg ikke fik svaret i første omgang; der var ikke tid. Hr. Steen Folke sagde, at når vi havde noget imod samtidsorientering, var det nok, fordi vi ikke ville risikere, at eleverne skulle få noget at vide om uligheden i samfundet og forholdene ude i verden. Med det sidste indlæg fra hr. Steen Folke in mente siger jeg: nej, det ville vi såmænd ikke være så bange for; det, vi er bange for, er, at de kun får noget at vide om det, og at de ikke får noget at vide om alle de andre historiske kendsgerninger. Det er jo i virkeligheden sådan, forholdene ligger, set med hr. Steen Folkes øjne; sådan skal det jo være.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil selvfølgelig ikke bruge tingets tid til at polemisere mod fru Gerda Møllers private lommebog og hendes automobilradio, men fru Gerda Møller og alle andre herinde ved jo, hvad der er forskellen på at fremsætte et forslag til folketingsbeslutning og så fremsætte et forslag til ændring af en lov. Så kan fru Gerda Møller måske også forstå – alle har selvfølgelig forstået det i forvejen – at det tager lidt længere tid teknisk at få forberedt et forslag.

Det afgørende er imidlertid, at når forslaget engang ligger her – og jeg sagde udtrykkeligt, det ikke er en bebrejdelse, jeg beklagede bare, at det ikke var her, for så kunne man have det og diskutere sammen med det andet – vil man kunne konstatere, at det svarer til de hovedretningsslinjer, som vi var enige om, da vi sad tre i udvalget. Det kan man konstatere, og dermed kunne denne polemik, som fru Gerda Møller indledte, have været undgået.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg er enig med fru Gerda Møller i, at børn har forskellige evner og anlæg, men debatten om, hvordan børns evner og anlæg udvikler sig, tror jeg nok ville blive lang mellem fru Gerda Møller og mig, og dér tror jeg ikke vi ville blive enige, så den skal jeg spare tinget for.

Men når fru Gerda Møller spørger mig, om det nu skal gå ud over de boglige børn, vil jeg godt sige, at jeg ikke har set ét eksempel på et dansk skolesystem, hvor de boglige børn ikke har klaret sig godt igennem – hvis vi så ellers kan blive enige om, hvad vi forstår ved de boglige børn, men det tror jeg vi er nogenlunde enige om – og derfor er det en af SF's hovedopgaver i forbindelse med folkeskolen at gøre den sådan, at den kan blive bare en lille smule bedre for de børn, der ikke er boglige.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det er jo efterhånden blevet en lang diskussion om folkeskoleloven, og jeg skal ikke forlænge den meget mere, blot sige til hr. Erhard Jakobsen, at det er tydeligt, at vores holdning til skolen er vidt forskellig. Hr. Erhard Jakobsen taler for en centralisering på skoleområdet, som vi ikke tidligere overhovedet har kendt, og som ligger milevidt fra dansk tradition. Den tradition, vi har udviklet på skoleområdet, er et vidt udstrakt selvstyre, hvor både lærerne, eleverne og forældrene har stor indflydelse på, hvad der foregår i skolen. Jeg kan love hr. Erhard Jakobsen, at jeg nok skal forsvare den tradition imod de centralistiske tendenser, som hr. Erhard Jakobsen ruller op for den folkeskole, som han ønsker sig.

Så blot en enkelt bemærkning i anledning af, at det kun har været loven, hr. Erhard Jakobsen har angrebet og ikke lærerne: jeg mindes en udtalelse i en valgudsendelse, som gik på en ikke navngiven, men dog konkret skole, og en ikke navngiven, men dog konkret lærer.

Fru Ebba Strange spurgte til det gamle spørgsmål fra hr. Jens Maigaard om § 14. Vi har svaret, og jeg skal prøve kort at præcisere, hvad problemet var.

Problemet er forholdet til, hvor mange obligatoriske timer man skal have, og hvor stort et råderum der er, når man også tager valgfagene med. De obligatoriske timer er de 22. Når valgfagene bliver regnet med, er det fra 24 til 30, fordi vi jo har opereret med afledte timetals-

231 Ft

planer, der betyder, at man kan gå ned på 18 obligatoriske timer, hvis man har et tilstrækkeligt lavt antal børn i klasserne. Deraf forvirringen omkring § 14.

Så blot en bemærkning til fru Gerda Møller, som polemiserede med hr. Steen Folke om samtidsorienteringen. Jeg har svært ved at se det rimelige i den enorme forskrækkelse, som fru Gerda Møller og andre giver udtryk for. Herregud, det drejer sig om tre timer i de ældste klasser om ugen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende sidste behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages kl. 19.30.

Mødet udsat kl. 18.23.

Mødet genoptaget kl. 19.30.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.

(Lovforslag nr. L 170. Fremsat 26/4 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Camre (S):

Efter gennemførelsen af den nye folkeskolelov den 26. juni 1975 er det nødvendigt at ændre gymnasieloven. Adgangen til gymnasiet har jo hidtil været knyttet til realafdelingen, og med dennes bortfald på grund af den nye folkeskolelov er der et behov for nye regler vedrørende optagelse i gymnasiet.

Socialdemokratiet har ønsket at liberalisere adgangen til gymnasiet, fordi det har været vores opfattelse, at modenhed og egnethed ofte